

OPENBARE VERGADERING VAN 19december 2018

Voorzitter: de heer P.E.J. den Oudsten

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), F. Woudstra (D66), M. van Duin (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), C. Bloemhoff (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), E. Akkerman (VVD), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), A.M.J. Riemersma (Stad en Ommeland), M.E. Woldhuis (100% Groningen) en de heren B.N. Benjamins (D66), J.H. Luhoff (D66), T. Rustebiel (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), E. Zirkzee (D66), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), B. de Greef (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), M.D. Blom (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stad en Ommeland), R. Bolle (CDA), R.F.M. Lamers (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), A.P.M. Banach (Student en Stad), W.B.P.M. Snelting (Student en Stad), G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: griffier de heer A.G.M. Dashorst, wethouder T. Schroor (D66) (*t/m agendapunt 5*)

Plv. griffier: de heer P. Kommerij

Secretaris: de heer P.J.L.M. Teesink

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66) (*agendapunt 6*), J.M. van Keulen (VVD), R. van der Schaaf (PvdA) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

1. Opening, mededelingen, vaststelling agenda en verslagen

De VOORZITTER: De vergadering is geopend. Wij hadden eigenlijk het idee dat we dat met die bloemen in het vervolg elke raadsvergadering van de nieuwe raad zouden moeten doen. Ik heb zelden zo'n feestelijke aanblik gezien als vandaag.

Ik begin met u te zeggen dat Toon Dashorst met rugklachten thuis is en dat dit natuurlijk enorm naar is, omdat in deze laatste raad, wij afscheid nemen van mensen met wie hij ook vierenhalf jaar heeft gewerkt. Dus als u kenbaar wilt maken dat wij met hem meelevend zijn: hij kijkt.

(Applaus)

De VOORZITTER: Ik dank u. De tweede mededeling die ik doe is dat Arend Jan Wonink jarig is, vandaag. Hartelijk gefeliciteerd.

(Applaus)

1.a: Vaststelling agenda

De VOORZITTER: Dan ga ik over tot het vaststellen van de agenda. Heeft iemand bezwaar tegen de agenda zoals hij er ligt? Niemand?

1.b: Vaststelling verslagen raadscommissies en gemeenteraad

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de vaststelling van de verslagen van de raadscommissies en de gemeenteraad. Dat is het verslag van de raad van 31 oktober, het verslag van de commissie F&V van 17 oktober, van B&V van 10 oktober, van de gecombineerde commissie W&I en O&W van 10 oktober, het verslag van de commissie O&W van 3 oktober en het verslag van de commissie R&W van 3 oktober en verslag van het actualiteitendebat van 14 november. Conform besloten.

2. Benoemingen

2.a: Rechtmatigheid verkiezing leden van de gemeenteraad (raadsvoorstel 21 november 2018)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de benoemingen en ik vraag u allereerst om akkoord te gaan met wat wij noemen de rechtmatigheid van de verkiezing van de leden van de gemeenteraad. Dan is dat geregeld.

2.b: Onderzoek van de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden van de gemeenteraad

De VOORZITTER: Dan gaan we naar het onderzoek van de geloofsbrieven. Daar moet ik even iets op meedelen, vooraf. Er zijn vijf commissies voor de geloofsbrieven. Ik stel u voor deze met terugwerkende kracht te benoemen, want anders kunnen zij geen rechtmatig oordeel vellen. Zij hebben hun werk al gedaan, zoals u zult begrijpen.

Voor deze vergadering hebben de commissies geloofsbrieven van 42 nieuw te benoemen leden onderzocht. En waarom 42 en niet 45? Dat heeft te maken met een besluit dat zojuist door het presidium, dat wil zeggen de vergadering van de fractievoorzitters voor de nieuwe raad, die vanaf 2 januari presidium heet, is genomen om het huidige college van de stad Groningen, voor zover beschikbaar, te benoemen op 2 januari als tijdelijke wethouders, totdat het collegeprogramma gereed is en het nieuwe college aantreedt. Dat betekent dat voor drie leden van het tijdelijke college, die ook inmiddels al hebben bewilligd in hun raadslidmaatschap, er een nieuwe situatie optreedt. Zij zullen die bewilliging intrekken; wat betekent dat hun opvolgers worden benoemd tot lid van de raad. Die procedure hebben wij vanmiddag met de fractievoorzitters doorgenomen. Dat zal zich op 2 januari op die manier voltrekken. En dat de geloofsbrieven van die drie leden, die nu dus in hun plaats lid worden van de raad, nu dus niet zijn onderzocht, maar nog moeten worden onderzocht. En dat agendapunt zal worden toegevoegd voor de raadsvergadering van 2 januari. Hebt u het nog een beetje op een rij? Mooi. Dan doen we het zo.

Dan ga ik elke voorzitter van de commissie Onderzoek Geloofsbrieven afzonderlijk het woord geven, zodat zij ons kond kunnen doen van hun bevindingen. De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbrieven en de bijbehorende stukken van de dames Ceciel Nieuwenhout, Ietje Jacobs, Elisabeth Akkerman, Mariska Sloot en de heren Jeffry van Hoorn, Jasper Boter, Amrut Sijbolts en Erick Bakker onderzocht en in orde bevonden. Wij adviseren dan ook om hen toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Van Gijlswijk.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Voorzitter, onze commissie heeft de geloofsbrieven en bijbehorende stukken van de dames Wieke Paulusma, Koojsje van Doesen, Marjet Woldhuis en de heren Tom Rustebiel, Ben Benjamins, René Bolle, Herman Pieter Ubbens en Maarten Duit onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: De heer Ruddijs.

De heer RUDDIJS (commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbrieven en bijbehorende stukken van de dames Lucy Wobma en Inge Jongman en de heren Jimmy Dijk, Wim Koks, Bob de Greef, Daan Brandenburg, Gerben Brandesma, Theo Berends en Ton van Kesteren onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert dan ook de benoemden toe te laten als leden van de raad.

De VOORZITTER: Mevrouw Brouwer.

Mevrouw P. BROUWER (commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbrieven en bijbehorende stukken van de dames Carine Bloemhoff, Els van der Weele, Kirsten de Wrede en de heren Julian Bushoff, Jan Pieter Loopstra, Rik van Niejenhuis, Wesley Pechler en Terence van Zoelen onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert dan ook om de benoemden toe te laten als leden van de raad. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u. De heer Blom.

De heer BLOM (commissie Onderzoek Geloofsbriefen): Dank u wel, voorzitter. Onze commissie heeft de geloofsbriefen en bijbehorende stukken van de dames Glimina Chakor, Mirjam Wijnja, Femke Folkerts, Lieke Schoutens en de heren Bennie Leemhuis, Jasper Been, Hans Sietsma, Martijn van der Glas, en Erik Nieuwenhuizen onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert dan ook de benoemden toe te laten als leden van de raad. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. Dan staat volgens mij niets de installatie van deze 42 genoemde leden van de nieuwe raad in de weg. Dat zal dus op 2 januari gebeuren. Wat ik u nog wel vraag om te doen, is met dank voor het vele werk dat is verricht, nu over te gaan tot de ontbinding van deze onderzoekscommissies. Dank u wel.

3. Ingekomen stukken

De VOORZITTER: Dan vraag ik u om de ingekomen stukken, zowel onder a als onder b, voor kennisgeving aan te nemen. Dank u.

3.a: Ingekomen collegebrieven

Nr. raad	Onderwerp	Ontvangen d.d.	afhandeling	cie. datum
1	Voortgang interne verzelfstandiging OPSB	1-11-2018		
2	Evaluatie functie gemeentelijke jongerenombudsman	1-11-2018		
3	Deelname Europees Making City Lighthouse project	7-11-2018		
4	Terugkoppeling motie Van bijstand naar baan	8-11-2018		
5	Circulaire Economie deelname project OECD	8-11-2018		
6	Nieuwe Strategische Agenda Akkoord van Groningen 2018-2022	8-11-2018		
7	Update Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2016-2020	9-11-2018		
8	Afronding Gelijk Speelveld	9-11-2018		
9	Evaluatie gebiedsgericht werken	13-11-2018		
10	Toelichting op voortgang Aanpak Ring Zuid	13-11-2018		
11	Ontwerp bestemmingsplan Herziening Bestemmingsregels Wonen 2	14-11-2018		
12	Heropening hoofdingang Martinikerk	14-11-2018		
13	Financiering uitbreiding fase 4 Meeroeversschool	14-11-2018		
14	Uitvoeringsplan Mijnraadadvies gemeente Groningen	14-11-2018	Actualiteiten-debat	14-11-2018
15	Gebiedsvisies reclamebeleid	15-11-2018		
16	Ontwikkelingen Groningen Airport Eelde	16-11-2018		
17	Wmo Cliëntervaringsonderzoek 2017	20-11-2018		
18	Beantwoording Motie Alle bewoners Oosterhamriktracé doen mee	21-11-2018		
19	Voorlopige gunning spelhal de Wijert	21-11-2018		
20	Stand van zaken Reframe, Towards a Regional Foodframe, een interreg Vb project	21-11-2018		
21	Studie bruggen vaarweg Lemmer-Delfzijl	27-11-2018		
22	Huisvesting WIJ	28-11-2018		
23	BEA Melisseweg fase 2	28-11-2018		
24	OV-bureau Herijking Meerjarenraming en voorstel tarieven bus 2019	28-11-2018		
25	Uitkomst bespreking Landelijke Voorziening voor Vreemdelingen (LW)	29-11-2018		
26	Jaarverslag Fonds Ondernemend Groningen	5-12-2018		
27	Monitor veiligheidsbeleid 2017-3	5-12-2018		

28	Besluit tot deelname LVV	6-12-2018		
29	Prestatieafspraken 2019	6-12-2018		
30	Beantwoording motie ecologisch beheer, goedbeschouwd het monitoren waard	6-12-2018		
31	Beantwoording motie onderzoek risico's basisbaan	7-12-2018		
32	Proces instemmingsbesluit Groningen Gasveld	7-12-2018		
33	Kwaliteitskader voor en vroegschoolse educatie en wijziging subsidieregulering voorschoolse educatie	10-12-2018		
34	Jaarplanning Grote Evenementen 2019	12-12-2018		
35	Ontwerpuitwerkingsplan Westerwal Van Heemskerckstraat	12-12-2018		
36	Evaluatie Startersfonds	12-12-2018		
37	Bodemsanering Nelf-terrein	12-12-2018		
38	Samenwerkingsovereenkomst met de Sportkoepel	13-12-2018		
39	Overleg Groningen Airport Eelde	13-12-2018		
40	Ontwikkelingen Winkelcentrum Paddepoel	13-12-2018		
41	Vaststelling wijzigingsplan Atlas en Pleione Pleiadenlaan	14-12-2018		

3.b: Ingekomen overige stukken

Nr.	Afzender	Onderwerp	Dagmail d.d.	Advies/afhandeling
1.	Groningen Verdient Beter	Afschrift van brief aan college van B&W m.b.t. Onveiligheid Zuidelijke Ringweg Groningen + aanvullende mail	31-10-2018	Tkn.
2.	Burger Haren	Milieu en verkeer Haren	2-11-2018	Ter afhandeling college
3.	Berlimont CMC Consulting	Verzoek nietigverklaring van 3 WMO overeenkomsten Afkoop Regresrecht sinds 2015 vanwege falen en dwalen	2-11-2018	Tkn.
4.	Groningen Verdient Beter	Betere Ring-Zuid Groningen	5-11-2018	Tkn.
5.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Goedkeuring raadsbesluiten 26 september 2018	5-11-2018	Tkn.
6.	Mijnkwaliteitvanleven.nl	Afschrift van brief aan wethouder Schroor m.b.t. Wat is voor inwoners van de gemeente Groningen belangrijk? Gemeenterapportage	6-11-2018	Tkn.
7.	Stichting Letselschade en gerechtigheid	Dwaling bij het WMO Regres Convenant tussen de VNG en Verbond van Verzekeraars	7-11-2018	Tkn.
8.	College	Evaluatie Maatwerkbudget	7-11-2018	Tkn.
9.	Dienst Uitvoering en Onderwijs (DUO)	Plan van scholen basisonderwijs 2019-2022	8-11-2018	Tkn.
10.	Native Consulting	Jeugdzorg, data gedreven aanpak	8-11-2018	Tkn.
11.	OV Bureau Groningen Drenthe	Afschrift van brief aan Ministerie van Veiligheid en Justitie m.b.t. Groeiende overlast buslijn Ter Apel	9-11-2018	Tkn.
12.	Burger	Bewustzijn hout stook overlast en vragen	12-11-2018	Tkn.
13.	Gemeente Leek	Aangenomen motie Fietsroute Plus op 8 november 2018	13-11-2018	Tkn.

14.	VGG en Provincie Groningen	Aanbiedingsbrief toekomstgerichte evaluatie stuurgroep ORT aan colleges B&W en Gedeputeerde Staten	13-11-2018	Tkn.
15.	Vereniging van Groninger Gemeenten (VGG)	Bericht nieuwe procescoördinator	13-11-2018	Tkn.
16.	Mensen met dementie Groningen	Mantelzorgers bij mensen met dementie blijven problemen ervaren maar hebben ook positieve ervaringen (nieuwsbrief)	13-11-2018	Tkn.
17.	Berlimont CMC Consulting	Inroeping Nietigheid Overeenkomst WMO	14-11-2018	Tkn.
18.	Burger	Studietoelag voor studenten met een functiebeperking	16-11-2018	Tkn.
19.	Ministerie van Justitie en Veiligheid	Screenen politieke ambtsdragers door Justis	19-11-2018	Tkn.
20.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Screening bestuurders	19-11-2018	Tkn.
21.	Burger	Noord-Nederland internationaal verbonden zoals Eindhoven-Düsseldorf	19-11-2018	Tkn.
22.	Burger	Beleidsdoorlichting OV en spoor van het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat	19-11-2018	Tkn.
23.	Burger	Groningen-Bremen eerste fase, lichte versnelling Amsterdam-Groningen-Bremen	19-11-2018	Tkn.
24.	Burgerinitiatief Zuidelijke dorpen Delfzijl	Risicogebied Meedhuizen e.o.	19-11-2018	Tkn.
25.	Gemeente Hattem	Aangenomen Motie Kinderpardon	19-11-2018	Tkn.
26.	Gemeente Zevenaar	Aangenomen Motie Kinderpardon	20-11-2018	Tkn.
27.	Zienn en Het Kopland	Nieuwe bestuurder	20-11-2018	Tkn.
28.	Burger	Leefbaarheid in de Suikerbuurt, Hoogkerk (np)	20-11-2018	Ter afhandeling college
29.	Burger	www.allersma-fiets-protest.com , veranderingen Westerhavenstraat	20-11-2018	Tkn.
30.	College B&W Ten Boer	Reactie op vragen SP ex art 41 m.b.t. wisselwoningen Ten Post en onduidelijkheid versterking Fazanthof	20-11-2018	Tkn.
31.	Coalitie LEEFsteden	Aanbiedingsbrief Benchmark actieve, gezonde, duurzame mobiliteit	22-11-2018	Tkn.
32.	Burger	Onderhoud wegen	22-11-2018	Tkn.
33.	Burger	Sporthal de Wijert	23-11-2018	Tkn.
34.	Burger	Sinterklaasintocht van 2019	23-11-2018	Tkn.
35.	GS Provincie Groningen	Preventief begrotingstoezicht 2019	23-11-2018	Tkn.
36.	Nederlandse Vereniging voor raadsleden	Herfstbrief 2018	23-11-2018	Tkn.
37.	VGG	Brief aan raden en colleges van B&W Groninger gemeenten m.b.t. Bestuurlijke organisatie: een stand van zaken (ORT gemeentelijke herindeling en Omgevingswet) en vooruitblik	23-11-2018	Tkn.

38.	College B&W	Beantwoording burgerbrief m.b.t. bewustzijn houtrook overlast	23-11-2018	Tkn.
39.	College B&W	Beantwoording burgerbrief m.b.t. milieu en verkeer Haren	23-11-2018	Tkn.
40.	Burger	Plannen Tram	26-11-2018	Tkn.
41.	Burger	Sloop geluidsschermen Ring Zuid	26-11-2018	Tkn.
42.	GS Provincie Groningen	Goedkeuring raadsbesluiten van 31 oktober 2018	27-11-2018	Tkn.
43.	GS Provincie Groningen	Benoeming tijdelijke secretaris en griffier nieuwe gemeente Groningen	29-11-2018	Tkn.
44.	Omwonenden Ring Zuid	Verslag van gesprek met raadsleden 8 november 2018	29-11-2018	Tkn.
45.	Nederlandse Beroepsvereniging voor Professionele Bewindvoerders	Beschermingsbewindvoering	29-11-2018	Tkn.
46.	Burger	Strategische Samenwerkagenda Groninger georganiseerde bedrijfsleven	29-11-2018	Tkn.
47.	Burger	Sloopwerkzaamheden Ringweg Zuid, terwijl werkzaamheden stil liggen	29-11-2018	Ter afhandeling college (+nr.41)
48.	Stadsontwikkeling	Beantwoording n.a.v. e-mail Bewonersgroep Kwinkenplein in oktober over taxistandplaats	29-11-2018	Tkn.
49.	Wethouder Gijsbertsen	Informatie over stroppenpot (toezegging in cie. F&V 17-10-2018)	29-11-2018	Tkn.
50.	Burger	Afhandelingsproces bezwaren kap Aa-kerkhof	29-11-2018	Tkn.
51.	Natuur- en Milieufederatie Groningen	Tips en ideeën collegeprogramma Groningen	3-12-2018	Tkn.
52.	Gemeente Haaksbergen	Aangenomen motie Kinderpardon	3-12-2018	Tkn.
53.	Gebiedsontwikkeling en grondzaken	Geactualiseerde handreiking grondbeleid	3-12-2018	Tkn.
54.	Burger	Stop kap bomen door Herepoort voor mogelijk uit te voeren Ringwegplannen in de buurt van het Julianaplein	3-12-2018	Tkn.
55.	Burger	Nieuwbouw MFA de Wijert Groningen	3-12-2018	Tkn.
56.	Bewoners Julianaweg	Afschrift van brief aan college van B&W m.b.t. bomenkap Julianaweg op 3 december	3-12-2018	Tkn.
57.	Burger	Biomassa stoken heeft meerdere rampzalige effecten	3-12-2018	Tkn.
58.	Burger	N 33 midden t.h.v. Tjuchem-Appingedam	3-12-2018	Tkn.
59.	Wethouder de Rook	Bomenkap Julianaweg	3-12-2018	Tkn.
60.	Burger	Toerisme Top Deventer	4-12-2018	Tkn.
61.	Burger	Overeenkomst Nederland – Nedersachsen, hoe wordt onze gemeenschappelijke agenda na februari 2019?	5-12-2018	Tkn.
62.	VeWeVe	Nieuwe handelwijze gemeente Groningen m.b.t. bewindvoering	6-12-2018	Tkn.
63.	Nederlandse Vereniging voor Raadsleden	Nieuwe rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers	6-12-2018	Tkn.

64.	Optiek Magnifiek	Camera controle Poelestraat	10-12-2018	Tkn.
65.	Stichting Garantiefonds (voormalige) Bestuursacademie Noord Nederland	Beëindiging Garantiefonds BANN Start Werkplaats Openbaar Bestuur Noord-Nederland	12-12-2018	Tkn.
66.	Onderzoek en Statistiek	Demografische ontwikkelingen gemeente Groningen 2008-2038	13-12-2018	Tkn.
67.	Burger	Groningen Airport Eelde	13-12-2018	Tkn.
68.	Bewonersorganisatie Oosterpark	Afschrift van brief aan college m.b.t. Versneld onderzoek naar vervanging 3 bruggen en OHT	17-12-2018	Tkn.
69.	Burger	Houdt alstublieft rekening met het insectenleven bij uw groenbeheer	17-12-2018	Ter afhandeling college
70.	Buurtoverleg Professorenbuurt-Oost en Woonschepen Oosterhamrikkanaal	Afschrift van brief aan college m.b.t. Gerrit Krolbrug, Korreweg en Oosterhamriktracé	17-12-2018	Tkn.
71.	Burger	Gasexplosie in Japan eist 42 mensenlevens	17-12-2018	Tkn.
72.	Burger	Nieuwe gemeenten ook nieuwe gemeenschappelijke agenda regio Groningen-Assen hoognodig voor de commissies Bestuur & Financiën	17-12-2018	Tkn.
73.	Burger	Een betere luchtkwaliteit en omarming van het green-city-concept	17-12-2018	Tkn.

4. Conformstukken

De VOORZITTER: Dan hebben wij nog een aantal conformstukken. Het gaat om de stukken:

4.a: Tijdelijke huisvesting (raadsvoorstel 27 november 2018)

4.b: Wijziging APVG (raadsvoorstel 5 december 2018)

4.c: Voorbereidingsbesluit Openbaar Vaarwater (raadsvoorstel 5 december 2018)

4.d: Wijziging Verordening parkeerbelastingen 2019 (raadsvoorstel 13 december 2018)

De VOORZITTER: Ik geef u de gelegenheid voor het afleggen van stemverklaringen, als u dat wilt. Niet? Dan stel ik u voor om in een keer conform te besluiten. Dank u wel.

5. Afscheid raad

De VOORZITTER: Dan hebben wij nu het formele gedeelte van de raad in beginsel gehad. Dan gaan wij over tot het afscheidsgedeelte.

Om u even een beetje mee te nemen in wat er nu gaat gebeuren: ik ga zo dadelijk afscheid nemen van alle leden van de raad van wie we nu weten dat ze niet terugkomen in de volgende raad. U weet dat dit in een soort tweespraak gebeurt. De burgemeester doet het serieuze werk en de nestor gaat daar nog een keer overheen met een aantal echt grappige details. Dat laat ik graag aan haar over.

Wij nemen ook afscheid van wethouder Ton Schroor, die zich straks bij ons zal voegen. Hij is er nu niet, omdat hij kennismakt met zijn nieuwe werkgever. Nou ja, dat vonden wij oké. We hebben eerst gezegd: "Dat vinden wij geen goed idee", maar u begrijpt wel dat hij daar zelf anders over dacht.

Tot slot, als dat allemaal gebeurd is, dan hebben wij boven nog een hapje en een drankje staan.

Het is een lange raadsperiode geweest, leden van de raad, van vierehalf jaar. En die vierehalf jaar, daar heb ik zelf een deel van meegemaakt, bijna vier jaar. En ik heb geconstateerd dat deze raad in een uitstekende onderlinge verhouding heeft gewerkt, dat het niet alleen goede onderlinge verhoudingen waren, maar dat ook de discussies open waren. Soms fel en dat moet ook, want je kunt elkaar buiten de raadzaal informeel en amicaal benaderen, maar je moet in de raadzaal een objectief meetbare scherpe

discussie kunnen voeren, waarbij ook de politieke verschillen helder tot uitdrukking komen. Dan kom je tot het beste beleid. Ik heb zelf stellig de indruk dat wij in de afgelopen periode in deze raad op die manier hebben gewerkt. En ik denk eerlijk gezegd ook dat dit in het belang is van de samenleving. Als een raad zich te veel bezighoudt met interne discussies, die uiteindelijk niets te maken hebben met beleid, maar vooral met onderlinge verhoudingen, met positioneren van partijen onderling, dan denk ik dat de samenleving daar niet echt mee geholpen is.

Wat hier is gebeurd, is dat in de afgelopen vierenhalf jaar, samen met wat ik maar even noem ‘de upstream van de opkomende economie’, en het feit dat velen in dit land het ook beter hebben, dat de economie echt weer in de versnelling terecht is gekomen, durf ik wel te zeggen, in grote lijnen onze stad een belangrijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Dat is een periode die u zelf ook mee vorm heeft gegeven. Maar de tijden dat wij denken dat vanuit de gemeenteraad de totale ontwikkeling van de stad gestuurd kan worden, zijn natuurlijk al lang over. Het is een veelkoppig monster, zou ik bijna zeggen, dat aan het hoofd staat van de ontwikkeling van de stad. Inwoners en ook grote instellingen, en de gemeenteraad probeert al die autonome bewegingen zo goed mogelijk in positie te brengen en kansen te geven om zich verder te ontwikkelen.

Het is denk ik ook goed om hier aan te geven dat, als je lid bent van een gemeenteraad, dat niet altijd een dankbare zaak is. Dat is omdat de samenleving vaak überhaupt niet weet wat er in een gemeenteraad gebeurt, maar ook omdat de samenleving ook niet snapt dat er soms keuzes worden gemaakt, die wij onvoldoende uitleggen of die echt tegen de belangen indruisen van een deel van die samenleving of van bevolkingsgroepen. Wij hebben gezien dat dit soms ook leidt tot een mindere interesse van de samenleving in de politiek. Dat is ingewikkeld. U hebt de verkiezingsuitslag gezien van de afgelopen verkiezing. Die opkomst was buitengewoon laag. Je kunt dat relativeren door allerlei voorbeelden in de wereld te noemen die nog lager zijn, maar het is een percentage dat wij niet gewend zijn vanuit het verleden en waar we ook ontevreden over zijn. Er zijn ook al initiatieven vanuit de fractievoorzitters genomen om dat resultaat ook nader te analyseren. Daar gaan we ook in de eerstvolgende commissievergadering in januari of februari met elkaar over spreken, om te zien of wij dat schip nog een beetje kunnen keren. We gaan met elkaar kijken of we de samenleving toch beter in stelling kunnen brengen, meer kunnen betrekken, meer invloed kunnen geven op het gemeentelijke beleid. En als wij de neergang in de interesse van de samenleving in wat er lokaal politiek gebeurt willen keren, dan lijkt mij dat ook een uitstekend voornemen. En het is ook hard nodig.

Wat ook goed is om hier te noemen: Er is ooit een keer door een adviescommissie over het openbaar bestuur geprobeerd te beschrijven hoeveel uren raadsleden nu kwijt zijn aan het raadswerk. Er is becijferd – of dat waar is of niet, kan ik niet helemaal beoordelen, maar het lijkt me redelijk in de buurt te komen – dat het gaat om gemiddeld zestien uur per week. Ik denk dat het voor veel leden meer is, eerlijk gezegd. Maar stel dat je dit ook beschouwt als een soort richtsnoer, dan is zestien uur per week veel. Dat zijn twee volle werkdagen voor een raadslidmaatschap, dat je er eigenlijk bij doet. Het is een heel mooi gegeven op zichzelf dat je met één been in de samenleving, ook in je eigen netwerken, in je eigen baan blijft en daarnaast een raadslidmaatschap uitoefent, maar ondertussen zien wij dat ook dat steeds meer onder druk komt te staan. Het zou voor de toekomst denk ik goed zijn om voor de raad te overwegen om condities te creëren waaronder een raadslid in staat is om het raadslidmaatschap, met alle ingewikkeldheden van dien, in een gemeente zoals Groningen dat is, misschien wel met meer uren te kunnen vervullen dan op dit moment aan de orde is. En zeker omdat wij vanaf 1 januari een nieuwe gemeente krijgen.

Het is een soort dubbel afscheid. We nemen afscheid van twintig raadsleden, maar we nemen eigenlijk in hogere zin afscheid van de hele raad. Wij nemen ook afscheid van de huidige gemeente Groningen. En het is, denk ik, goed om hier ook aan te geven dat wij natuurlijk al volop bezig zijn met elkaar om de nieuwe gemeente vorm te geven. Dat die nieuwe gemeente ook een dimensie toevoegt aan onze huidige manier van besturen. We hebben al vaker met elkaar uitgewisseld dat het besturen van een gemeente met heel veel landelijk gebied, met veel agrarische bedrijvigheid, met veel prachtige kernen, echt een extra dimensie is, een andere cultuur vergt dan alleen maar het besturen van een stad. Dat voelen wij ambtelijk zo, maar dat zal ook bestuurlijk echt in praktijk worden gebracht. En dan is het niet zo dat de raadsleden die uit die dorpen komen, specifiek over die dorpen gaan. Zoals u dat ook altijd gedaan hebt: een raadslid gaat over het totale gebied. En het is interessant om te zien hoe zich dat in de komende periode ontwikkelt.

Als ik terugkijk, dan hebben wij veel onderwerpen hier aan de orde gehad. Het is altijd heel erg moeilijk om aan cherrypicking te doen. Wat noem je nou wel en wat noem je niet? Maar er zijn toch wel een paar onderwerpen die denk ik goed zijn om hier even aan te geven. Ik begin met wat wij eigenlijk allen delen: de zorg voor inwoners die aan de onderkant van de samenleving zitten, die arm zijn. En wij verschillen weleens van mening over de mate van aandacht en de wijze waarop we proberen om de nood van die

groep inwoners te ledigen, maar uiteindelijk is het een zorg van de hele raad. Het is ook veelvuldig, ik denk ook in positieve zin, opbouwend en met het nemen van besluiten over allerlei regelingen, aan de orde geweest.

We hebben met elkaar ingewikkelde discussies gevoerd over infrastructuur. Op dit moment speelt het ook nog volop: een luchthaven, de positie die daarin wordt ingenomen. Het is een zwaar debat geweest, hier. De zuidelijke ring is een ingewikkelde zaak, die voorlopig nog niet is opgelost. Het zijn zaken die hier in de raad veel aandacht vergen. We hebben de economische vooruitgang de afgelopen jaren geproefd, door gigantisch veel investeringen, honderden miljoenen euro's in deze stad, die zijn aangetrokken. Duizenden arbeidsplaatsen die er zijn bijgekomen. We hebben gezien dat er nieuw ondernemerschap ruimte heeft gevonden. We zien eigenlijk met elkaar een stad die, als het gaat om de economie, ook bloeit, waar veel kansen liggen. En die kansen zullen ook in de komende periode verder moeten worden benut. En ik denk dat u als gemeenteraad er ook een fors aandeel in hebt geleverd om die ruimte te bieden om het ondernemerschap ook verder te stimuleren. Ik denk dat ook onze grote instellingen daar een belangrijke bijdrage aan hebben geleverd.

De energietransitie, de moeilijke discussie rondom geothermie. Maar ondertussen zien we stap voor stap dat de stad een goede positie inneemt en zich ook ontwikkelt als de energietransitiestad van de toekomst. Het is een traject met vallen en opstaan, maar als we zien wat er in wijken, ook in de vernieuwingswijken die wij hebben, nodig is, dan zien wij dat energietransitie steeds meer een rode draad vormt in de aanpak van wijken die een extra impuls kunnen gebruiken.

De stad is en was betrokken bij de aardbevingen. Ik noem zelf, ik denk dat velen van u dat ook zo zien, de stuitende gang van zaken rondom de versterking van de afgelopen jaren, waar vooral de mensen in de dorpen die in de kernen, het epicentrum van het aardbevingsgebied liggen, heel veel last van hebben gehad. En de stad aan de rand ook, zeg ik maar even. We zien dat er nu nog steeds een buitengewoon gecompliceerde procesgang is rondom die versterking, maar we zien tegelijkertijd ook dat het perspectief voor Groningen, het geld dat hiernaartoe komt, de gezamenlijke programma's die wij maken, ook steeds meer voeten aan de grond krijgen. En voor de stad betekent dit dat we hopen dat de vertragingen die hier en daar zijn opgelopen, door bijvoorbeeld het in rekening moeten brengen bij de NAM van extra kosten voor nieuwbouw in verband met versterking door aardbevingen, wat wij gemakshalve onder de nieuwbouwregeling vatten, in de komende periode ook minder worden en dat we die vertragingen ook beter het hoofd kunnen bieden. Er wordt nog steeds heel veel geïnvesteerd en wij kunnen als stad ook niet gebruiken dat er een situatie optreedt waarbij die investeringen stagneren door deze problematiek. De nieuwe gemeente zal ook zelf veel meer in het epicentrum liggen. Dat betekent dus dat wij zowel ambtelijk als bestuurlijk, ons in de komende periode veel en veel intensiever met de versterkingsoperatie rondom de aardbevingen zullen bezighouden.

We hebben, ik ben daarmee begonnen, ons gestort in een aantal experimenten rondom medezeggenschap van burgers en het deconcentreren en hier en daar decentraliseren van onze lokale democratie. Niet alleen interessante, maar ook noodzakelijke randvoorwaarden om het bestuur zo dicht mogelijk bij de burger te organiseren. En we hebben nog een lange, lange weg te gaan om dat ook daadwerkelijk te doen. En die lange, lange weg zal ook gepaard moeten gaan met toenemend vertrouwen in het vermogen van burgers om zelf ook te besluiten over hun eigen toekomst. Ik vind dat we een prachtige weg zijn ingeslagen. We hebben er veel over gediscussieerd. Ik denk dat er veel resultaat uitkomt, maar we moeten niet denken dat we daarmee als het ware onze lokale democratie ook voor de lange termijn gered hebben. Daar zal veel meer voor nodig zijn.

Wat een dapper besluit is geweest van u allen, is het investeren in de eigen huisvesting. Ik noem het toch even, want we hebben natuurlijk dit stadhuis, dat vanaf 1810 als het centrum van het gemeentebestuur functioneert, dat een soort bastion is in het centrum van de stad, dat niet weg te denken is uit het imago van Groningen. Dat stadhuis wordt nu – laat ik het maar even een beetje huiselijk zeggen, anders roep ik weer een politieke discussie op – geschilderd en behangen. En ik denk dat niet alleen wij dat verdienen, maar dat ook de samenleving dat verdient.

We hebben gezien dat Donar en Lycurgus fantastische resultaten hebben behaald. We hebben een geweldig sportklimaat en ik denk dat, als wij zo volledig zicht krijgen op wat er hier in deze stad en onze gemeente gebeurt, wij allen kunnen terugzien op vier jaar lang, waar natuurlijk niet alles is opgelost, waar we nog heel veel, een belangrijke lijst uit halen van waar we de komende periode verder aan moeten werken, maar wat tegelijkertijd ook optimisme heeft veroorzaakt, waarmee wij naar de toekomst kijken. Het gaat goed met de stad, in relatieve zin, maar ook feitelijk. En ik zie dat, als we het stadsbestuur van nu voortzetten, wij dat ook in de komende periode verder kunnen stimuleren.

Dat betekent samenvattend, dat u als collectief daaraan een belangrijke bijdrage hebt geleverd. En ik dank u daar, als voorzitter van de raad, ook hartelijk voor. Ik zie hoe hard u ervoor gewerkt hebt. Het is voor

een politicus eigenlijk altijd zo dat je je vooral bezighoudt met de zaken die minder goed gaan. Dat is wat ons puzzelt: hoe kun je dingen verbeteren? Maar ik vraag u nu om een keer, na vierenhalf jaar, ook even een beetje geestelijke ruimte te creëren voor uzelf en ook te constateren dat u ook hebt meegewerkt aan de zaken die heel goed gaan. En iedereen houdt van Groningen en u hebt daaraan een bijdrage geleverd.

Nu hebben wij gekeken hoe wij de mensen die afscheid nemen het beste in volgorde kunnen zetten. Vanwege het feit dat wij ook afscheid nemen van Rosita van Gijlswijk, hebben we dat op anciënniteit gedaan. Dat betekent dat we beginnen met degene die het kortst in de raad heeft gezeten en dat we uiteindelijk dan uitkomen waar wij willen uitkomen. Na het afscheid nemen van alle individuele raadsleden, nemen wij uiteraard ook nog afscheid van Ton. Tenminste, als hij op dat moment binnen is. Maar voordat ik daar aan begin, is het toch ook goed denk ik, om even aandacht te besteden aan het feit dat Peter Teesink hier ook voor het laatst zit. Peter Teesink krijgt zo meteen geen cadeau, dat heeft hij gisteren al gehad. We hebben hem gisteren ook toegesproken, maar ik wil daar nog een ding van zeggen. Wij vinden het enorm jammer dat hij weggaat, want hij is een uitstekende gemeentesecretaris, met wie we echt heel goed gewerkt hebben. Maar we zijn ook wel trots op hem, dat hij zo'n stap naar Amsterdam maakt en dat wij vanuit Groningen die voetstap in Amsterdam krijgen, natuurlijk. Maar dat hij ook in de positie is om dat te doen. En datzelfde heb ik ook gezegd voor Ton Schroor. Het is mooi dat, als mensen uit het politieke midden van deze stad of daar dicht tegenaan, vertrekken, zij posities krijgen die vooruitgang betekenen, ook voor henzelf. En ik hoop dat mijn trots ook uw trots is en wij wensen Peter Teesink heel veel succes.

(Applaus)

De VOORZITTER: De procedure, Wiebe, ja je voelt hem al aankomen natuurlijk, is dat ik iets zeg, dat jij ondertussen al een beetje naar mij toe komt lopen, want iedereen krijgt een cadeau. Als je denkt: hij moet maar hier komen, dan wil ik dat best doen, hoor.

Jij kwam in september in de raad, dit jaar. Het waren twee fantastische dagen. Jij was al woordvoerder en bent dus al bekend met het metier. Mooi overigens, want meestal is het zo dat mensen die nog maar heel kort in de raad zitten bij hun eerste raadsvergadering een beetje de kat uit de boom kijken en denken: moet ik nou echt zeggen wat ik vind dat ik moet zeggen? Laat eerst de anderen maar even. Maar van die schroom heb jij geen last gehad en dat hebben wij heel leuk gevonden. Het was kort, maar het ga je goed.

(Applaus)

De VOORZITTER: Rob Lamers. Jij werd in februari 2017 raadslid, als opvolger van Anne Kuik: ook al zo iemand die promoveert, die het in hogere regionen zoekt. Jij was een uitstekend, deskundig raadslid. Het terrein van de ruimtelijke ordening beheers je. Je bent een vasthoudend debater. Ik kan merken dat jij ook met je verbale vermogens de kost verdient. Ik weet ook wat je doet. Je hebt een brede belangstelling. Je hebt je naast ruimtelijkeorderingsonderwerpen ook bezighouden met de Duisenbergmethode, heb ik gezien. Dus je houdt je ook bezig met de gemeentelijke financiën. Ik denk eerlijk gezegd dat, nu je terugtreedt, wij je niet voor het laatst zien. Ik ben heel benieuwd wanneer je weer terugkomt. Hartelijk dank.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan hebben wij Arjen Banach. Arjen is wel een beetje een bijzondere jongen, mensen. Ik heb nog nooit een soort cabaretier het cabaretgedeelte met zijn raadslidmaatschap zien vermengen, zoals Arjen dat heeft gedaan. Ik hoef alleen maar even de titels van de moties op te lezen die hij heeft ingediend: "Nee, je hebt nog geen huis vannacht." "Ik lig gebroken in mijn bed, waar is die toeslag neergezet?" "Het is een nummer dat je normaal alleen in de fietsframes ziet." "Zeg, ken jij de vuilnisman?" Nou, dat soort titels. En dat is ook leuk. Het is serieus werk, maar het is ook mooi als je dat een beetje met humor en toch serieus kunt doen. Je hebt echt heel veel aandacht en tijd gehad voor het raadslidmaatschap. Jullie hebben bij jullie fractie een soort tijdelijkheid ingebouwd, hè. Dus je hebt ook niet de volledige periode gezeten. Maar je hebt het heel goed gedaan, je was echt een aanwinst voor ons. En ik hoop dat je het verder goed gaat doen, want ik heb gezien, mensen: hij wordt nu Chief Happiness Officer. Eigenlijk was hij dat hier ook al een beetje. En wat is een Chief Happiness Officer? Dat is een bedrijf dat zijn geld verdient met het inspireren, met het doceren van de kunst van veranderen, met het veranderen van de organisatiecultuur en leiderschap. En dat doe je op jouw manier. Ik dank je.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan ga ik naar mevrouw Brouwer van GroenLinks. Ik zei het er altijd maar bij, want wij hebben twee Brouwers in de raad. Jij bent de opvolger, Petra, van Kris van der Veen. Je hebt gezeten in de commissies Beheer en Verkeer, Ruimte en Wonen en Onderwijs en Welzijn. Je hebt het raadslidmaatschap heel snel opgepakt. We hebben in het begin weleens met elkaar gesproken. Je hebt je ook heel goed ontwikkeld in het raadslidmaatschap, is mij opgevallen. Je was er echt volop mee bezig en heel begeistert om te proberen in het raadslidmaatschap de goede dingen te doen. Het laatste voorbeeld daarvan is dat je je heel erg hebt vastgebeten in die kamernoodsituatie onder de internationale studenten. Ik dank je hartelijk. Misschien is het wel mede jouw inzet geweest dat jullie nu op elf zetels zijn uitgekomen.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan heb ik mevrouw Brouwer van de PvdA. Simone. Jij bent een beetje een recidivist natuurlijk, hè. Dit is je tweede opvolgingssituatie. Je bent nu Bea Enting opgevolgd. Je het in de commissie Financiën en Veiligheid, Ruimte en Wonen, Onderwijs en Welzijn gezeten. Je hield je ook, dat heb ik zelf gemerkt, bezig met veiligheidsbeleid. Die onderzoekscommissie Geothermie, dat was echt iets wat je leuk vond, volgens mij. Ja, zie je wel. Dat kan ik me voorstellen. Je hebt een persoonlijk besluit genomen om te zeggen: ik doe niet meer mee. Dat is natuurlijk ook omdat je vond dat dit in deze situatie nodig was. Je hebt het niet makkelijk gehad, zeg ik erbij, maar je hebt nu gekozen voor meer ruimte voor jezelf. En dat zij je zeer gegund. Ik dank je hartelijk voor je bijdrage aan de gemeenteraad.

(Applaus)

De VOORZITTER: Diederik van der Meide. Kijk beste mensen, dat is nu iemand die zegt: ik ben op een plek van de lijst neergezet die mij niet bevat en ik ga ervoor mijn raadslidmaatschap proberen te continueren. We hebben er weleens over gesproken. Het is natuurlijk een heel ingewikkelde kwestie. Zelfs al die 27 Groningse artiesten die jou openlijk gesteund hebben, hebben er niet voor kunnen zorgen dat dit ook precies lukte. Het is ook moeilijk. Maar je hebt wel een flink aantal voorkeurstemmen gekregen. Ik snap dat ook wel, want als ik ergens ben waar ook de raad voor is uitgenodigd, dames en heren, dan is Diederik er ook. Hij is zo actief, met zoveel dingen bezig, met zoveel creativiteit en eigen ideeën, en die ook inbrengen en met succes inbrengen, dat is weinigen gegeven. Je hebt de energie om het te doen en je hebt de denkracht om dat ook in te zetten. Ik denk dat je wat dat betreft ook een heel goed raadslid bent geweest. Je was voorzitter van de begeleidingscommissie Oosterhamrikzone, je was betrokken lid bij de commissie Werkwijze raad, geestelijk vader en trekker van de open raad, heel leuke bijeenkomsten hebben we van die open raad gehad. Je bent echt een cultuurman. Als het gaat om het cultuurbeleid van de stad, dan heeft Diederik daar onmiddellijk een opvatting over en bepaalt mede de richting. Je bent een veelzijdig en goed raadslid en je hebt één voordeel ...

De heer VAN DER MEIDE (PvdA): En heel veel nadelen.

De VOORZITTER: Als ik kijk ... Ja, je hebt een voordeel nu, in deze situatie ... Zie je, dat is ook Diederik. Hij springt er te snel op in. Je hebt één voordeel in deze situatie: het verloop van de raad is in het algemeen relatief groot. Dank je voor je bijdrage.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar Emile Zirkzee. Eigenlijk twee onderwerpen die een beetje bij jou passen. Dat is zijn Economische Zaken en Arbeidsmarktbeleid, en Onderwijs. Daar heb je ook op ingezet. Je bent in de raad gekomen, jij kent het gevoel dat GroenLinks nu heeft: ja, er was een enorm groot aantal zetels en jij stond zo op de lijst dat je daardoor in de raad kwam. Je bent niet iemand die onmiddellijk voortdurend met allerlei onderwerpen op de voorgrond treedt, maar je hebt altijd wel goed doordachte bijdragen. Vooral als het gaat om onderwijs. Je bent ook een man die in een onderwijsomgeving werkt en je bent ook typisch een product van je eigen partij, door onderwijs als een hoofdonderwerp van jouw handelen in de raad naar voren te brengen, iedere keer. Dat heb je heel goed gedaan. Ik dank je daarvoor. Het is jammer dat het stopt, maar zo gaan dit soort dingen.

(Applaus)

De VOORZITTER: Mechteld van Duin. Ik heb, dames en heren, van Mechteld altijd door de kennis die zij vooral heeft op het terrein van ruimtelijke ordening, maar ze is breed georiënteerd, altijd gedacht: die gaat het ver schoppen in de politiek. En dan ineens stopt ze ermee. Je bent een uitstekend debater. Je bent een amicaal, maar wel beginselvast raadslid. Je weet wat je wilt en ik heb begrepen dat je nu de stelling hebt dat je buiten de raad meer kan doen voor de samenleving, dan binnen de raad. Nou, daar zij je ook in geprezen. Het is ook een heel mooi doel om dat buiten de raad te doen. Ik denk dat je een heel goede bijdrage hebt geleverd aan het raadswerk hier. Ik dank je daar ook hartelijk voor en ik hoop dat je ook buiten de raad je inspiratie vindt om voor de samenleving te blijven werken.

(Applaus)

De VOORZITTER: Jasper. Er staat hier in mijn tekst, die had ik al doorgekrast, maar nu zie ik het weer staan: “charmeur eerste klas”. Dan kun je alvast even wennen. Ik weet het ook niet, hoor. Jij bent fractievoorzitter geweest. Je hebt Sabine opgevolgd, Sabine Koebrugge. Je bent iemand die met een glimlach heel scherpe dingen kan zeggen. Dat hoort ook een beetje zo in de raad, de manier waarop we samenwerken. Je hebt dat volgens mij ook goed gedaan. Je hebt initiatiefvoorstellen gemaakt, dat is ook mooi, met Wieke het voorstel over de vrijwilligersmakelaar. Je was zelfs voorzitter van de expertmeeting groep Sport, je bent een betrokken raadslid geweest. Ik kom je nog tegen bij de Groninger Archieven natuurlijk, daar ben je ook net zo betrokken. Dat is ook mooi. En ik hoop dat je ook daarvoor blijft werken. Ik denk dat het ook mooi is als iemand met jouw kennis en kunde die ter beschikking blijft stellen, al is het maar in de omgeving van de gemeente. Ik dank je.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan onze Donar-fanaat. Edward Koopmans. Jij stopt ermee. Dat is jammer, want je bent een raadslid geweest dat echt vanuit zijn eigen geloofsbeginselen beginselvast en standvastig dat raadslidmaatschap heeft ingevuld. Ik heb dat ook zelf gemerkt. Je hebt ook in de commissie Veiligheid en Openbare Orde veel bijdragen geleverd op onderwerpen die ons beiden na aan het hart liggen. Wij waren het dan vaak eens met elkaar. Niet dat dat er verder ook maar iets toe doet, maar het scheidt wel een band, zou ik zeggen. En ik moet je ook zeggen: Donar is natuurlijk ... Je bent er altijd, volgens mij. Je mist bijna geen wedstrijd en als wij dan toevallig een vergadering hebben die gepland wordt op een wedstrijddag, dan ben jij degene die ervoor probeert te zorgen dat we het zo kunnen vormen dat het anders gaat. Je was lijstduwer, een zelfgekozen lot. Het is mooi geweest, denk je. Het is ook mooi dat wij hier kunnen zeggen dat je een heel goede bijdrage hebt geleverd aan het raadswerk. Ik dank je daar ook voor. Het is ook belangrijk dat je betrokken blijft. Dat zul je vanuit jouw levensinstelling ook zeker doen. En ik hoop dat het je heel goed gaat.

(Applaus)

De VOORZITTER: Als u nu bedenkt wat ik zo-even zei, vlak voor ik het woord gaf aan de geloofsbrievencommissie, dan zult u ook begrijpen waarom ik Maarten van der Laan nu oversla. Is dat zielig? Als je wilt, Maarten, dan wil ik best nog even iets zeggen over je.

Nou, ik ga het gewoon doen. Jij doet mij denken aan een situatie die ik ooit eens heb meegemaakt in de gemeenteraad van Leeuwarden, waarin ik zat, waar een raadslid zodanig lang haar had, dat iedereen dacht: kan dat er niet eens af? Toen heeft hij zich laten millimeteren. Waarop de toenmalige burgemeester hem dreigde uit de raad te verwijderen, omdat hij niet wilde geloven dat het om dezelfde persoon ging. Nou heb jij het niet zo bont gemaakt, maar ik moest er wel aan denken toen jij ineens naar de kapper was geweest. Ik weet niet of je het allerjongste raadslid hier bent geweest, ever? Is dat zo? Maar je was negentien, hè, toen je in de raad kwam. Dat is hartstikke jong. Je bent ook een enorm slimme kerel. Je hebt je daar al heel snel op een goede manier in bewogen. Je bent verbaal talentvol. Ik zie ook hoe je opereert. Je bent collegiaal, je bijt je vast in onderwerpen. Steunpunt Huren is er bijvoorbeeld een van, het GrunnGras is er een van, je bent een uitstekend raadslid geweest. Ja. En ik mag hopen dat dit niet stopt. Dank je wel. Wil je ook zo'n cadeautje? Weet dat als je ooit afscheid neemt, je niet weer een cadeau krijgt.

(Applaus)

De VOORZITTER: Sebastiaan Ruddijs. Ja, het dubbele moederschap van Carine heeft jou in de positie geplaatst om twee keer fractievoorzitter te zijn. Als zodanig heb je volgens mij de fractie ook heel goed door die periode heen geloodst. Je bent heel actief raadslid geweest. Je bent duidelijk ook deskundig in wat er binnen de gemeente gebeurt. Dat is ook niet voor niets natuurlijk, want ik weet wat je doet. Je gemeentelijke metier is je als het ware met de paplepel ingegoten en je brengt hele dagen in de gemeentelijke sferen door. Dat hebben wij ook gemerkt in de commissie Beheer en Verkeer en Ruimte en Wonen. Een aantal projecten heb jij zelf als woordvoerder gedaan. De zuidelijke ring, het Oosterhamriktracé. Dat heb je heel goed gedaan. Je stopt nu. Dat is op zichzelf jammer, maar het is ook all in the game dat dit soort dingen gebeuren. Je kijkt terug op een succesvolle periode. Geniet van je vrijheid, zou ik zeggen. Dank je wel.

(Applaus)

De VOORZITTER: Carlo Schimmel. Jij hebt – dat hebben veel raadsleden, maar jij hebt dat zeker ook – een beetje de gave van het woord, vind ik. Je kunt uitstekend verwoorden wat je vindt. Je bent iemand die zich niet snel van de wijs laat brengen. Ik heb dat zelf gemerkt in bijvoorbeeld de cameradiscussies die wij hebben gevoerd, waar jij een van de motoren van was om zo'n discussie echt goed uit te botten en te zorgen dat er een goed beleid kwam, waarvan je wist dat de meerderheid van de raad erachter stond. Je hebt alle andere onderwerpen ook gedaan. Je was lid van de rekenkamercommissie. Je bent een pleitbezorger van het wietexperiment; dat is een ander onderwerp dat ons bindt. Je hebt veel gedaan voor de raad. Ik denk dat je wat dat betreft ook een uitstekend raadslid was, dat ook zijn sporen heeft nagelaten. Ik dank je voor die bijdrage en ik hoop dat je nog eens even terugdenkt aan ons.

(Applaus)

De VOORZITTER: Arend Jan Wonink. Dat is toch weinigen gegeven hè, om afscheid te nemen op het moment dat je jarig bent. Jij was actief in de commissie Financiën en Veiligheid, Onderwijs en Welzijn. Je deed ooit de Cultuurwoordvoering, maar dat moest stoppen toen je ineens in de situatie kwam dat je in de cultuur ging werken, laat ik maar even zo zeggen. Je hebt de portefeuille Onderwijs heel nadrukkelijk goed opgepakt. Je hebt je hard gemaakt voor programmerende klas, ouderbetrokkenheid, je was initiatiefnemer, samen met Diederik, van het debat over de toekomst van de regionale journalistiek tijdens de Week van de Democratie, in het Groninger Forum. Je hebt je dus beziggehouden, niet alleen met een klein terrein, maar je hebt geprobeerd het raadswerk breed in de vingers te nemen. Je hebt dat goed gedaan. Ik dank je voor je inzet en het ga je goed.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan gaan wij naar Max Blom. Met het Twitteradres 'blomsnor'. Dit is niet je eerste periode, jij bent ook in de plaats van Betty de Boer gekomen, als ik goed ben geïnformeerd, dus jij hebt het raadswerk gedurende lange jaren meegemaakt. Je zat in het bestuur van Meerschapp Paterswolde, je hebt Onderwijs en Welzijn gedaan, je hebt Beheer en Verkeer gedaan, Ruimte en Wonen. Je bent een man van geen woord te veel. Dus als het met twee woorden kan, dan worden het er geen drie. En dat betekent niet dat je geen invloed had, want als je betekenisvol opereert, dan kan dat ook met weinig woorden. En je hebt ook humor, dat scheelt ook. Dus als iedereen weer wat te veel in de serieuze debatstijl zat, dan kwam jij er met een kwinkslag zo tussendoor dat je gelijk weer de aandacht van de commissieleden had. Je hebt als zodanig, dat besef je dan vaak niet, vaak meer resultaat dan wanneer je heel lang aan het woord bent over dingen en heel breed uitweidt. Dat is misschien ook een lesje voor andere mensen. Je bent een tegenstander van de plannen om scooters uit de binnenstad te weren. En ik weet wel waarom. Het ga je goed.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan Gerjan Kelder. Het is, Gerjan, niet eenvoudig om als eenmansfractie een gerespecteerde plek te verwerven in de gemeenteraad. En jij hebt natuurlijk een flinke periode, eigenlijk twee, in deze raad gezeten en je hebt dat uitstekend gedaan. Ik heb, dat zeg ik en ik weet zeker dat iedereen dat ook volgt, heel veel respect voor de manier waarop jij het raadslidmaatschap hebt ingevuld.

Je hebt dat beginselvast gedaan. Je hebt het ook zo gedaan, collegiaal, maar wel op een zodanige manier dat iedereen ook naar je luisterde en dat je inbreng ook naar waarde werd geschat. Het is geen geheim als ik hier zeg dat het stoppen van dit raadslidmaatschap niet jouw eerste wens was in het leven. Maar soms gaan dit soort dingen zo en ik hoop wel dat jij ook over die afgelopen vele jaren dat je hier hebt gefunctioneerd, ook terugdenkt, net als wij dat doen, aan een heel mooie vervulling van het raadslidmaatschap van jou. Je hebt het uitstekend gedaan. Je was een heel goed raadslid en ik hoop dat het goede in het terugdenken aan het verleden van de dingen, het overwint van de teleurstelling dat je nu stopt. En ik ben benieuwd of de eiwitrevolutie zich zonder jou sneller voltrekt dan met jou.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan ga ik naar Fleur Woudstra. Als ik zo naar al die verschillende periodes kijk, Fleur, die jij hier in ons midden hebt doorgebracht, dan ben ik benieuwd in welke hoedanigheid je nog een keer terugkomt. Want ik zie, zonder dat ik dat nu allemaal in detail herhaal, allerlei partijwisselingen, groeperingen die je zelf hebt opgericht, maar uiteindelijk heb ik het idee dat je bij de partij waar je nu lid van bent, een beetje tot rust bent gekomen. Dat hebben wij natuurlijk in die zin ook gemerkt. Het is heel mooi denk ik, als een partij zo'n ervaren, betrokken raadslid heeft als jij dat bent, die ook de ervaring in verschillende hoedanigheden, zeg maar even, bij de concurrent heeft opgedaan. Dan is dat denk ik goed. En je hebt dat ook goed gedaan. Je bent echt een Groningse dame. Ik weet natuurlijk meer van de geschiedenis van jouw familie dan de meeste anderen, maar je bent een Groningse dame, die houdt van de stad, die woont aan de rand van de binnenstad en die de liefde voor de stad ook, wel of niet lid van de raad zijnde, nooit onder stoelen of banken zal steken. Jij hebt het goed gedaan, in allerlei onderwerpen. Ik ga ze niet allemaal noemen, want dan ben ik met het lichten van jouw doopceel heel lang bezig. Maar je hebt het heel erg goed gedaan en ik hoop dat je betrokkenheid op de een of andere manier bij wat hier in de gemeente gebeurt, ook blijft. Ik dank je hartelijk.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dan ga ik naar Anna Riemersma. Het grappige, mensen, van Anna Riemersma, is dat, als ik zo aan die voorzitterstafel zit, er twee raadsleden in mijn blinde vlek zitten. Die zie ik niet. Dat komt omdat er anderen voor zitten, omdat het net zo geconfigureerd is. Raadslid Woldhuis is er een, maar Anna Riemersma is er ook een. En dan zie ik soms een vingertje achter jouw rug weggekomen en dan denk ik: oh! Maar jij hebt dat gemerkt hè, dat dit weleens gebeurt, dat je denkt: ik moet hier extra aandacht op hebben. En nu stop jij en met deze nieuwe opstelling zit je niet meer in mijn blinde vlek. Maar wat wel het mooie is van jou: je bent ook langer betrokken bij het raadswerk, ook via via, zeg ik maar even en ik ervaar jou als een heel authentiek raadslid, die rustig aan, als een soort motor die het altijd doet, altijd draait, zorgt dat de onderwerpen die jij belangrijk vindt, hier goed op tafel komen. Je neemt er nooit genoeg mee als een discussie wordt afgekapt. Er is altijd nog wel iets wat je hier wilt zeggen. Ik beschouw je ook als iemand die vanuit zijn ideologische beginselen oprecht probeert dingen te verbeteren in deze samenleving. Dat heb je ook laten zien. Niet door heel veel woorden te gebruiken, maar wel door er altijd te zijn en door precies op het juiste moment een goede inbreng te leveren. Ik dank je daarvoor en ik hoop dat je betrokkenheid bij het raadswerk op de een of andere manier blijft.

(Applaus)

De VOORZITTER: Jetze Luhoff. Jij bent al lang raadslid, dus het is voor jou ook wel een moment om nu te stoppen en eerlijk gezegd voor de raad ook. Want ja, hij begint nu te lachen, hij denkt: wat heb ik nou weer verkeerd gezegd? Maar volgens mij was het echt heel positief bedoeld: als je zo lang in de raad hebt gezeten, heb je ook heel lang de ontwikkeling van de stad meegemaakt. Je hebt de crises meegemaakt, je bent betrokken geweest bij alle belangrijke besluiten die er in de afgelopen twaalf jaar zijn genomen. En als je dan, zeker in de laatste periode, als fractievoorzitter ook nog een stempel drukt, als grootste partij, op wat er in de afgelopen jaren is gebeurd, dan heb je een heel betekenisvolle positie gehad. Je bent voorzitter van de vertrouwenscommissie geweest voor de burgemeestersbenoeming. Je zult begrijpen dat ik daar heel goede herinneringen aan heb. Maar even los daarvan, want het was natuurlijk een beetje spannend hoe dat verliep, heb je dat naar buiten toe en ook naar mij toe, altijd buitengewoon correct gedaan. Zo zit jij ook in elkaar. Als je ergens voor gaat, dan ga je ook ergens voor en dan is er ook geen partijpolitieke belemmering die jou doet besluiten om iets te doen of te laten. Dat komt uit jouzelf voort. En dat maakt ook dat, op het moment dat je zo'n onderwerp bij de kop hebt, jij ook probeert dat 110%

goed te doen. Dat tekent je. Dat is hier ook gebleken in de raad, in de afgelopen jaren. Je gaat je eigen bedrijf nu weer doorstarten, laat ik het maar zo zeggen. Ik ben er ook van overtuigd dat dit heel goed zal gaan, want als jij met toewijding ergens mee bezig bent, dan gaat dat ook goed. Ik dank je hartelijk voor al die jaren dat je een bijdrage aan het gemeentebestuur hebt geleverd.

(Applaus)

De VOORZITTER: Rosita. Dit is altijd ingewikkeld, bij iemand die zo lang in de raad heeft gezeten. Je hebt het zelf becijferd, hè? Nou, dan zal het wel kloppen. Ingewikkeld om daar de juiste dingen bij te zeggen, zeker zo iemand als Rosita, want Rosita is een fenomeen, mensen. Zo kijk ik er althans tegenaan. Als je Rosita zegt, dan gaat het over veel humor, een hoge mate van collegialiteit, superslim, een ijzeren geheugen, veel lawaai, om de drie kwartier even weg. Kleurrijk. In mijn praktijk in het openbaar bestuur, die al wat langer duurt dan alleen maar Groningen, maak ik zelden mensen mee zoals jij. Je hebt met grote toewijding al die jaren, met een verkeerd gekozen onderbreking, zeg ik maar even – want uiteindelijk was je blij en wij ook, dat je weer terug was – je echt toegewijd aan het besturen van de stad. Dat heb je fantastisch gedaan. Je hebt ook een manier van werken waardoor, zelfs al zijn er heel grote politieke meningsverschillen, iedereen jouw eigen politieke kleur respecteert, de manier waarop je in het leven staat. Je kunt het met iedereen in de raad ook goed vinden, zonder dat je iets inlevert van je principiële stellingname. En dat doe je op een manier die voor iedereen ook acceptabel is, waar iedereen van zegt: zo is het en zo gaat het met Rosita. Je bent betrouwbaar. Iedereen ziet in jou ook het prototype raadslid zoals het hoort te zijn. En als laatste, want anders wordt het allemaal veel te veel natuurlijk, al die complimenten, zou eigenlijk willen zeggen: als er nou ergens iemand is die ook de positie van een raadslidmaatschap als volksvertegenwoordiger, met twee benen in de samenleving en af en toe een uitstapje hier aan de vergadertafel goed waarmaakt, dan ben jij het wel. In die zin zijn wij jou zeer veel dank verschuldigd voor alles wat jij voor de gemeente Groningen hebt gedaan.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dames en heren, het woord is aan de nestor van de raad.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Van 20 van de 39 raadsleden nemen we vandaag afscheid. Maar tussen maart 2014 ...

Ik ga maar gewoon verder. En voor de mensen thuis: mijn naam is Rosita van Gijlswijk en niet Joost van Keulen. Oh, het is geregeld.

Tussen maart 2014 en vandaag namen we ook al van 10 raadsleden afscheid. We doen vandaag geen pubquiz, geen wist-u-dat en geen muziequiz. Had u als vertrekkend raadslid uitgebreid toegesproken willen worden en een cadeautje willen krijgen, dan had u tussentijds maar moeten vertrekken. Grapje. Want 30 van de 39 raadsleden in 1 raadsperiode zien vertrekken, dat is nogal wat. Laat dat maar even tot u doordringen. De omloopsnelheid van raadsleden in de laatste raadsperiode is nog hoger dan die van de eieren in de supermarkt. En u weet: ik vind dat verschrikkelijk. Continuïteit en collectief geheugen zijn belangrijk. Binnen de raad, maar zeker ook binnen fracties. Raadsleden die in de eerste 4 jaar alles een keer voorbij hebben zien komen, zijn belangrijk. In een 2de termijn doen ze het namelijk altijd beter. In de 1ste termijn zijn ze lekker fris en enthousiast, maar wordt de ervaring nog gemist. De ervaring om net een niveautje hoger te functioneren.

Beste vertrekkende leden van de raad: sommigen van u vertrekken omdat ze het zelf mooi vinden geweest, zoals ik. Anderen stoppen omdat uw partij het mooi geweest vindt met u. En weer anderen omdat de kiezer het wel mooi met u geweest vond. Zo gaan die dingen nou eenmaal in een democratie. En zoals u weet: de kiezer heeft gelijk, ook als hij geen gelijk heeft. En in mijn afscheidinterview in het Dagblad van het Noorden zei ik: "Alles is politiek, maar politiek is niet alles." En die boodschap wil ik u meegeven. U hebt de afgelopen jaren uw ziel en zaligheid in de stad, in Stadgers en de Groningse politiek gestoken. U vertrekt nu en krijgt eindelijk tijd om zich met dingen in het leven bezig te houden die ook of juist echt belangrijk zijn. En als ik u een welgemeend advies mag geven: besteed uw tijd vooral aan de liefde. De liefde voor uw partner, voor uw kinderen, uw familie, uw vrienden, uw passies en uw hobby's. Want dat is pas echt belangrijk.

Ik had de voorzitter beloofd om niet alle vertrekkende raadsleden individueel toe te spreken. Maar ik ga dat toch doen. Want zij hebben mij daar stuk voor stuk en bijna op hun knieën toe gesmeekt. En u weet voorzitter: de gemeenteraad gaat over zijn eigen agenda.

Beste vertrekkende raadsleden, natuurlijk sluit ik mij, namens de hele raad, aan bij de hartelijke woorden van de voorzitter voor u individueel. En zoals hij al zei: u kent de taakverdeling. Hij de zin en ik de onzin. Ik doe wel een andere volgorde.

Ik begin bij het op mij na langstzittende raadslid. Over hem gaat het gerucht dat hij de weergave van het opbouwen van het weerstandsvermogen boven zijn bed heeft hangen: Jetze Luhoff. Jij beloofde je fractie jarenlang een vlogje over datzelfde weerstandsvermogen. Dat vlogje is er nooit gekomen. En nu er zoveel D66'ers vertrekken, vind ik dat het alsnog moet om de kennis van de nieuwe fractie flink op te krikken. En er is nog een belofte die je na moet komen: het mee uit eten nemen van PvdA'er Carine Bloemhoff. Omdat jullie naar verluidt de afgelopen jaren permanent iets op te lossen hadden. Tot op heden hebben jullie dat etentje vakkundig voor je uitgeschoven, maar in het nieuwe jaar moet het er maar eens van komen. En je hebt nog een schuld in te lossen. Er zijn vele na-borrels geweest, waarbij jij nooit je portemonnee bij je had, waardoor Berndt Benjamins altijd de rekening moest betalen. Dus, nu je straks toch meer vrije tijd hebt, wordt het ook hoog tijd Berndt op jouw kosten mee te nemen naar een van de beste wijnlokalen in onze stad.

Anna Riemersma: je bent een autonoom raadslid met een flinke eigen mening. Bijvoorbeeld over de arbeidsmarkt: jij bent ervan overtuigd dat dit geen markt is. En daar waar je in de eerste periode, toen nog raadslid voor een andere partij, openstond van argumenten van anderen, merkten we dat je dat de laatste jaren wat minder deed. Door interrupties liet je je niet van de wijs brengen en jouw antwoord was steeds vaker: "Zo zie ik het gewoon." Kortom, ook jij maakte van je hart geen moordkuil. En als voorzitter van de commissie Beheer en Verkeer had je het regelmatig aan de stok met voormalig wethouder Karin Dekker. Terecht dat je daar destijds over geklaagd hebt. Minder leuk was het wel dat het bij toenmalig burgemeester Rehwinkel tot de conclusie leidde dat wij als raadsleden elkaar op straat niet meer zouden groeten. Onbewust gevolg waren vele leuke momenten op Twitter, waar wij raadsleden, journalisten en Stadgers elkaar dagenlang gedag zeiden en goedemorgen en goedenacht wensten. Anna, de nestor heeft begrepen dat jij recent privé een moeilijke periode hebt doorgemaakt. Ondanks dat ben je je met hart en ziel voor jouw partij en in de stad in blijven zetten. Dank daarvoor.

Fleur Woudstra is het enige raadslid dat het, op een zekere vroegere burgemeester na, zo ver heeft geschopt dat er een flink aantal artikelen over haar op GeenStijl verscheen. Spoofing was destijds geen leuke affaire, maar gelukkig, Fleur, kun je er jaren later vreselijk hard om lachen. In je eerste raadsperiode gebruikte je bewoordingen waarvan velen zich afvroegen: moet dat nou zo? Tegelijkertijd was daar toch ook een onuitgesproken waardering voor. Ga er maar eens aan staan, om vanuit een kleine en nieuwe fractie je geluid te laten horen, ook na een breuk. En in de veel grotere D66-fractie was je een heel ander type raadslid. Toch wel een beetje het tegenovergestelde. Maar ja, dat is het lot van een raadslid in een grote fractie als die van D66. En al hield je in de raadzaal niet maandelijks een betoog en voerde je niet maandelijks een debat, we weten dat jij je met name op de achtergrond voor de stad en de Stadgers hebt ingezet en dat ook in de toekomst zal blijven doen.

Ik ben nu bij het raadslid dat vaak vergeten werd door burgemeester Vreeman: Gerjan Kelder. Jij hebt met verschillende moties menige fractie onder grote druk en spanning gezet. Bijvoorbeeld de motie 'Meatfree Monday' en de motie waarin je voorstelde geen olifanten meer bij de sinterklaastocht mee te laten lopen. Die laatste haalde het. Een paar weken later droegen de Groningse zwartepieten zwembandjes in de vorm van olifanten, waarmee ze de spot met jouw succes dreven. Jouw passies: muziek, dierenwelzijn en reizen, weet jij naast je liefde voor Renate en jullie kinderen, uitstekend met elkaar te combineren. Jij schijnt regelmatig een mintgroen pak aan te trekken om eens met de Full Minties op te treden. En als we nou over een paar jaar een reünie organiseren, komt deze raad graag eens naar je optreden kijken.

Kort van stof, dat typeert Max Blom. Of, zoals een voormalig CDA-raadslid zou zeggen: lekker to the point. We hebben ze nog nooit gezien, maar je bent zo'n grote fan van de FC, dat je tattoos van de club op je armen hebt staan. Klopt trouwens ook het gerucht dat je je eigen naam hebt laten tatoeëren, zodat je hem onthoudt? Met name de laatste tijd, spui jij elke zondag op Twitter je gal over de slechte prestaties van de FC. Je schijnt er ook nog een ziekelijk genoeg in te scheppen om op datzelfde medium ruzie met Dick Heuvelman te maken en dat gaat er af en toe hard aan toe. En wat de nestor betreft, wint niet jij, maar Heuvelman de prijs van zuurste Twitteraar op zondag.

Dan zijn we bij de jarige Arend Jan. Arend Jan, jij wilt heel graag tijd om 's avonds een sciencefictionroman te schrijven over een groep overlevenden van een ecologische ramp. En deze overlevenden reizen in een uitgeholde asteroïde naar een heel verre planeet. Maar onderweg krijgen de sociaalliberalen het aan de stok met de socialisten, wat onttaardt in een bloedige strijd om de macht. Je snapt hem wel: deze raad rekent erop dat hij een exemplaar van de eerste druk van dit zeer spannende boek zal krijgen.

Ik gok erop dat het Koosje van Doesen was die binnen de fractie aan Carlo Schimmel eens duidelijk moest maken hoe lastig het wel niet is om met een laag inkomen rond te moeten komen. En Carlo, in jouw fractie werd jou door sommigen verweten dat je in een elitaire bubbel leeft. Maar je beet prima van je af. Jij zei: "Het is anders wel heel goed toeven in die elitaire bubbel." Je hebt de afgelopen jaren drie studies en een bestuursfunctie met het raadslidmaatschap gecombineerd. Je hield dat vol, omdat je koos voor een zesjescultuur. Maar van die houding hebben wij in deze raad weinig gemerkt. Zeker op het gebied van veiligheid was je altijd zeer goed op de hoogte van wat er in de stad speelt en wist je tot in de details waarover je het had.

De steunpilaar van de PvdA-fractie was de afgelopen jaren Sebastiaan Ruddijs. Sebastiaan, de burgemeester refereerde er al aan: je hebt tweemaal jullie fractievoorzitter vervangen en je deed dat uitstekend. Als beginnend raadslid, nodigde jij diverse tegenstanders van de plannen met betrekking tot de zuidelijke ringweg uit om die plannen eens grondig te bespreken. Bij jou thuis. En de tegenstanders gingen, gedurende die avond, steeds harder schreeuwen. Jouw jonge kinderen grepen in: "Willen jullie niet zo schreeuwen? Wij willen slapen!" Dat was voor jou een eerste, heel belangrijke, politieke les en vanwege het onderbreken van de nachtrust van je kinderen, wellicht ook een dure.

Nummer 7 op de kandidatenlijst van de PvdA: Maarten van der Laan. Maarten, je komt weer terug. Dat weten we. De afgelopen periode begon jij debatten vaak met een hoop bravoure. Maar als je dan kritische vragen kreeg, dan kon je die bravoure toch niet altijd waarmaken. Om maar niet te hoeven antwoorden, maakte jij je ervan af met uitspraken als: "Dit is een retorische vraag", of: "Voorzitter, daar hoef ik niet op te antwoorden." Ik weet: alle begin is moeilijk, maar ik hoop oprecht dat je de komende raadsperiode de debatten met anderen echt aangaat. Daar zijn de lokale politiek en de kiezer bij gebaat.

Naast fan van Donar, is hij een groot muziekliefhebber met een zeer uiteenlopende smaak. Zo is Edward Koopmans eens gespot in Ahoy bij een concert van Arcade Fire. Ik had er nog nooit van gehoord. Een Canadese indierockband. En jij schijnt ook wekelijks in VERA te vinden te zijn. VERA, oorspronkelijk ontstaan uit een gereformeerde studentenvereniging en later geëvolueerd tot een links jongerencentrum. Maar je bent niet alleen muziekliefhebber, jij houdt ook van cultuur, bier en flaneren. Vandaar dat je ook jaarlijks minstens drie avonden op Noorderzon te vinden bent. En zo bezien, Edward, vind ik het toch opmerkelijk dat je geen woordvoerder Cultuur namens de ChristenUnie bent geweest.

Jasper Honkoop, dames en heren, staat erom bekend dat hij altijd te laat komt of op de verkeerde adressen staat. Jasper, zo stond je eens op het bordes van het stadhuis op je fractiegenoten te wachten, terwijl zij in Engelbert waren. Van het familiebedrijf waarin jij bent opgegroeid, heb je geleerd dat alle uitgaven verantwoord moeten worden. En premier Joop den Uyl heeft volgens jou jarenlang voor Sinterklaas gespeeld. In jouw ogen onverantwoord. Vandaar dat jij voorstelde de J.M. den-Uylstraat in de Hoornse Meer te veranderen in de Frits Bolkestein Avenue of de Hans Wiegel Allee. Jammer dat je er nooit een motie of een initiatiefvoorstel voor hebt ingediend, maar dat had vast te maken met de datum van het voorstel: 1 april.

Van deze jonge, talentvolle en volhardende vrouw, mag haar partij zich afvragen wat ze haar de afgelopen jaren niet heeft aangedaan door haar raadslid te maken. Ze is namelijk liever actief op straat dan in de raad. Mechteld van Duin. Lieve Mechteld, je hebt in korte tijd heel veel bereikt. Je kunt vele SP-successen op je naam schrijven: het stoppen van de massale optoppingen, meer inspraak voor bewoners bij plannen van de hoogbouw in het Reitdiep en de komst van een meldpunt waar huurders met klachten over te hoge huurprijzen, slecht onderhouden woningen en intimidatie terecht kunnen. Erkenning heb je daarvoor in dit huis niet altijd gekregen. Maar ik weet: daar is het jou ook niet om te doen. En terecht. Weet dat de bewoners in onder andere de Schildersbuurt, het Reitdiep, het Pythagorascomplex, de Kerklaan en in de omgeving van de Noorderkerk jou dankbaar zijn.

Zonder deze man had de D66-fractie de afgelopen jaren niet geweten hoe ze over ingediende moties bij de begroting moest stemmen. Emile Zirkzee. Jij hield het D66-stemdictaat bij. Belangrijk, want stel, je had het niet gedaan. Dan waren er misschien wel kikkers uit de kruiwagen gesprongen. Sommigen hebben wat moeite met je voor- en je achternaam. Zo werd je afgelopen jaar bij de dodenherdenking in Hoogkerk aangekondigd als: Émilie Zierikzee. Pijnlijk, maar aan de andere kant ook heel mooi. Émilie is een Franse naam voor meisjes. De betekenis is ‘zacht en vriendelijk’. En zo kennen we jou.

Deze man was er zeer van overtuigd dat hij met voorkeurstemmen in de nieuwe raad zou komen. “Moet lukken”, “Wordt een makkie”, waren uitspraken van hem. De kiezer besloot helaas anders. En voor de verkiezingen heb ik nog een weddenschap met Diederik van der Meide afgesloten. Diederik, hopelijk is jouw geheugen beter dan het mijne en weet jij nog wat de inzet van onze weddenschap was, want ik wil graag binnenkort mijn winst in ontvangst nemen. Een whisky? Hoe hebben we dat nou kunnen doen? Nou, misschien kunnen we daar straks nog even over onderhandelen.

Simone Brouwer. Buiten de PvdA-fractie verwacht niemand het van zo’n correcte vrouw als jij, maar jij bent me er eentje, zeg. Als een andere PvdA’er zich in de fractie wel heel stevig uitte, kreeg diegene van jou een flinke schop onder de tafel. Het ging je de laatste tijd steeds meer tegenstaan om dingen niet te kunnen doen vanwege de raad. Zoals tot twee uur ‘s nachts witte wijn in de Wolthoorn drinken. Daarvoor krijg je nu meer tijd. Geniet ervan.

Door velen wordt ze een schat van een vrouw genoemd: Petra Brouwer. Petra, je bent een echte Groningse. Nuchter en tegelijkertijd ook erg geïnteresseerd in spiritualiteit. En hoewel men zegt dat sommige Groningers afstandelijk zijn, ben jij dat totaal niet. Jij bent altijd met mensen in gesprek, omdat je toegankelijk en oprecht geïnteresseerd bent. Er bestaat misschien een kleine kans dat je na de collegeonderhandelingen terugkomt in deze raad en dan lever je je vrije tijd weer in. Mocht dat gebeuren, blijf vooral veel lange wandelingen maken met je retriever Suus.

De deugniet van de raad was de afgelopen jaren Arjen Banach. Bij de opening van het stadsstrand werd jij door Sikkom geïnterviewd, omdat het stadsstrand jouw initiatief is. Een van de vragen was: wat vind je van de vrouwen hier in Groningen? Jouw antwoord: “Als je naar links kijkt: die zijn zo ongeveer rond de twaalf. Alles boven de elf beslist altijd zelf, zeg ik altijd. Dus fantastisch!” Die uitspraak, Arjen zit niet voor niets zó, werd een kleine rel. Jij werd ervoor bij de burgemeester op het matje geroepen. Nu weten we ook direct welke sociale media die man allemaal volgt.

Hij is de enige katholiek in de CDA-fractie en zoals het een echte katholiek betaamt, doet hij er uiteraard niets mee. Dat zegt deze tot katholiek gedoopte Rob Lamers. Rob, jij schijnt Duitse rolo’s niet te versmaden te vinden. En over Duitsland gesproken: herinner jij je het recente uitje naar Bremen nog? Je moest je fractievoorzitter naar het hotel lozen, maar niet voordat jullie een ontzettend ranzig broodje Döner naar binnen hadden gewerkt. Jij bent tegenwoordig voorzitter van het CDA Groningen. Ik vind dat een hele geruststelling. Dan kun je René ook in de toekomst veilig thuisbrengen.

In september werd hij tot raadslid beëdigd: Wiebe Snelting. Wiebe, een maand later diende jij een motie in, deel 4 van de motie ‘Kansen voor talenten’. Achteraf had ik je eigenlijk willen behoeden voor de wijze waarop je de motie hebt geformuleerd, want jouw formulering leidde in het debat erg af van waar het je echt om te doen was. Jij noemt politiek een vak en zoals je gemerkt hebt, is het een lastig vak. We hadden je graag een langer lidmaatschap van de raad gegund om het vak dan ook echt te leren. Wie weet wat de toekomst brengt.

Voorzitter, dan gaan we van het kortstzittende raadslid dat ik heb meegemaakt naar Inge Jongman. Waarschijnlijk wordt dat de nestor met de kortste staat van dienst sinds 1982. Inge, jij bent in de race om de eerste ChristenUnie-wethouder van Groningen te worden. En als het allemaal een beetje opschiet met die onderhandelingen, dan kan het dus maar zo zijn dat jij slechts zes of tien weken nestor bent en ik de enige ben die je toespreekt. Andersom. In elk geval geef ik je zo meteen dit estafettestokje door en om nou over een paar weken de overdracht aan Amrut Sijbolts een beetje te bespoedigen, ben ik maar zo vrij geweest alvast mijn eigen naam erin te laten graveren. Dat doen we straks?

De VOORZITTER: Ja, voordat Inge dat in ontvangst neemt, wil ik er nog even tussen. Kan dat even? Ben jij uitgesproken?

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Nee.

De VOORZITTER: Nou, dan wacht ik dat even rustig af.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Goed, voorzitter. Dan maar even over mijzelf, als u het goedvindt. Mij is de laatste tijd vaak gevraagd wat ik in al die jaren heb bereikt en waar ik trots op ben. En Jimmy Dijk zou zeggen: ze is veel te bescheiden om dat allemaal op te noemen. Ondanks mijn dossierkennis, grote mond en stemverheffing, vooral zonder microfoon, klopt het wel wat hij zegt. En als ik terugkijk op 18½ jaar raadslidmaatschap, zie ik best zaken waar ik trots op ben. Maar de ongemakkelijke waarheid is ook dat er dingen zijn waar ik minder trots op ben, dingen die ik beter of anders had kunnen doen.

Ik sla maar een stukje over, want ik zie u al kijken. Maar ik deel een les met u en ik hoop dat ik daarmee nieuwe raadsleden kan behoeden voor fouten die ik in mijn ogen de afgelopen jaren heb gemaakt. Ik vind dat ik de laatste tijd veel te veel bezig ben geweest met gedoe in dit huis. En dat is ten koste gegaan van het zijn van de volksvertegenwoordiger die ik had willen zijn. Ik had veel meer door de wijken rond willen fietsen. Ik had veel meer mijn oor te luister willen leggen, want dat is wat het raadslidmaatschap zo mooi maakt. Je komt in straten, op plekken en bij mensen thuis, waar je wellicht anders nooit zou komen. En ik gun de nieuwe raad minder gedoe, minder vergaderingen, meer tijd buiten dit huis dan erbinnen. En ik gun alle inwoners van onze gemeente, ook hen die vorige maand niet zijn gaan stemmen, dat de nieuwe raad alle mensen zal vertegenwoordigen.

Ik ben heel veel mensen dank verschuldigd. Bekende en onbekende Stadgers, medewerkers van de gemeente, de griffie en natuurlijk de bodes, raadsleden van andere partijen en leden van verschillende colleges. Het is onmogelijk om hen allemaal persoonlijk te bedanken. Dat kan ook niet, want de voorzitter ziet dat het bijna tijd is voor de borrel. Maar voorzitter, nog even. In de SP-fractie dank ik alle stadse SP-kameraden. Jullie steun, de ruimte die jullie mij gegeven hebben toen het een tijd niet zo goed met mij ging en vooral de gezelligheid, zijn voor mij van grote betekenis geweest. De wereld willen veranderen, maar tegen politieke onwil van anderen op lopen, binnen en buiten onze partij, kan frustrerend zijn. Jullie hebben mij met onze typische SP-kameraschap en onderlinge solidariteit op de been gehouden en de energie gegeven uit een diep dal omhoog te klimmen. Dank jullie wel.

Mijn dank gaat ook uit naar mijn vrienden en mijn vriendinnen, die vaak meegemaakt hebben dat ik de strijd voor een menselijk en sociaal Groningen op de gezelligheid voor liet gaan. En daar ook nog begrip voor hadden. Janine, dank je wel dat je er bent. Je kent mij als geen ander. Je weet dat je vandaag mijn houvast bent en in jou dank ik alle lieverds die er nu niet zijn.

Maar mijn allerallergrootste dank gaat uit naar mijn moeder. Helaas kan zij er vandaag niet bij zijn. Ze heeft wel een zeer waardige vervanger gestuurd: onze ongelooflijk lieve en gezamenlijke buurvrouw Anneke. Voor Anneke is niets te veel. Ze is al tientallen jaren mantelzorger voor mijn moeder, en voor mij en boefje daarmee ook een heel grote steun en toeverlaat. Dank je wel, buuf.

(Applaus)

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Mam, ik weet zeker dat je, zoals wel vaker, meekijkt en mij straks een berichtje met jouw ongezouten mening stuurt. En dat bericht gaat dit keer vast niet over de twinkelen ogen van burgemeester Den Oudsten. Mam, jouw leven en ons leven is niet altijd over rozen gegaan. Je bent nooit bij de pakken neer gaan zitten en hebt er altijd het allerbeste van gemaakt, zeker ook voor mij. Jij hebt mij gestimuleerd politiek actief te worden. Je hebt het mogelijk gemaakt dat ik me heb kunnen ontwikkelen tot degene die ik nu ben. En ik ben nog trotser op jou, dan jij ooit op mij kunt zijn.

Dank aan u allen en tot ziens.

(Applaus)

De VOORZITTER: Om nu te zorgen dat dit niet alleen een intern feestje wordt en de nestor moeilijk afscheid van zichzelf kan nemen, hebben wij ervoor gezorgd dat ook iemand van buitenaf nog even een korte column hier voordraagt. Richold Brandsma van het Dagblad van het Noorden op het scherm.

De heer RICHOLD BRANDSMA (Dagblad van het Noorden): Beste Rosita, ik wil je zeer bedanken voor deze uitnodiging om hier vandaag wat tegen je te zeggen. Ik heb er zeer naar uitgekeken, de afgelopen

dagen. We zijn ooit op ongeveer hetzelfde moment in het gemeentehuis begonnen en toen jij twee jaar geleden begon om gezamenlijk afscheid te nemen, dacht ik bij mezelf: dit is echt het moment om snel weg te zijn. Want Rosita, het podium voor jouw afscheid, mag alleen jouw podium zijn. Daarvoor is Rosita van Gijlswijk te groot geworden.

Ik wil het kort even met je hebben over het maken van foutjes en vooral het corrigeren van die foutjes. Want Rosita, je beschikt over een dossierkennis die gerust fabelhaft genoemd mag worden, maar dat was niet altijd even leuk voor jouw collega-raadsleden. Die werden bij het minste of geringste misstapje publiekelijk gecorrigeerd of kregen een reprimande. Dat leidde geregeld tot zichtbare en hoorbare ergernis, wat ook wel weer vermakelijk was. Maar beste raadsleden, als u dacht dat alleen u te maken kreeg met een tik op de vingers van Rosita, kan ik u geruststellen. Je zult journalist zijn van de lokale sufferd en af en toe een miniem foutje maken. Dan krijg je in het holst van de nacht het advies van Rosita om een betere opticien te zoeken.

Rosita, je kijkt terug op een prachtige politieke loopbaan. Wie weet wat er allemaal nog in het vat zit. Maar heb jij in die loopbaan dan geen foutjes gemaakt, waarvan je eventueel in de toekomst nog zou kunnen leren? Oh jawel. Daarvoor gaan we terug naar 2006, het jaar van de linkse lente. De taal en de toon van de SP moeten in dat jaar wel heel goed geweest zijn, want de SP mocht twee wethouders leveren. Twee! Kom daar eens om in 2018. Rosita, een van die twee wethouders had jij moeten zijn. Je had er de kwaliteiten voor. Die heb je nog steeds, trouwens. En bovendien, als er ooit in Groningen een wethouder is die wél zuiver een smartlap kan zingen bij de Waterlooshow-On Tour, dan ben jij het. Maar helaas, Rosita, je zag ervan af. Dat, Rosita, was een gemiste kans en dat vonden heel veel mensen. Nu, na twaalf jaar, kan ik wel een keer vertellen dat ook de toenmalige burgemeester van dienst het heel jammer vond. Een bron die ik 100% vertrouw, vertelde mij dat het de heer Wallage heel erg verdriette dat er geen wethouder Rosita van Gijlswijk zou komen in het college van B en W.

Rosita, nogmaals: je kijkt terug op een prachtige loopbaan in de politiek. Een loopbaan waarin je de mensen graag opzocht. Dat deed je het bijvoorbeeld in de Tram, waar we vandaag dit filmpje hadden willen opnemen, maar die helaas gesloten was. Daarom zijn we uitgeweken naar O'Ceallaigh, waar je afgelopen zaterdagavond ook bent geweest. Net als in de Oude Wacht én net als in de Buckshot.

Je zult gemist worden in deze gemeenteraad, maar je zult vooral gemist worden door de mensen in deze stad, die in de hoek zitten waar de klappen weleens kunnen vallen. Dat zijn mensen voor wie jij je meedogenloos inzette. Maar mensen zoals ik en mijn collega's zullen je ook missen, want je was voor ons altijd benaderbaar en je stond altijd open om een antwoord te geven. Bijvoorbeeld die ene keer, toen ik een lullig feitje wilde checken over de Prostitutiewet. Je was niet te beroerd om op zondagmiddag even een Eerste Kamerlid aan de mouw te trekken daarover. Daarvoor dank.

Als het gaat om afscheid nemen van gemeenteraadsleden, is er in Groningen maar een echte keynotespreker. Hij heeft een mooie anekdote over jou.

De heer JAN EVENHUIS (voormalig nestor van de raad): Rosita, jij zat ooit in de trein tussen Utrecht en Groningen. Een paar opgeschoten jongens waren bezig een oud, zielig dametje te plagen. Jij kon dat niet verdragen, stapte erop af en riep: "Als jullie iemand willen plagen, moet je mij pakken!" Met forse stem. De jongens schoten uit de bank van de trein de wc in. Jij erachteraan, tot voor de deur en je riep: "Kom er eens uit als jullie durven!" De jongens durfden niet. Ze bleven op de wc zitten. Het duurde een hele tijd en de trein ging verder. Die zou zich splitsen bij Meppel: de ene helft naar Leeuwarden en de andere helft naar Groningen. De jongens moesten naar Leeuwarden, maar ze bleven in de wc zitten van de trein naar Groningen. Ze kwamen niet meer in Groningen aan.

De heer RICHOLD BRANDSMA (Dagblad van het Noorden): Rosita, mede namens Jan Evenhuis zeg ik je gedag en tot ziens.

(Applaus)

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (nestor van de raad): Nou, succes de komende weken.

Mevrouw JONGMAN (nieuwe nestor van de raad): Rosita heeft mij gevraagd om als aankomend nestor haar nog toe te spreken. Dus op haar uitdrukkelijk verzoek, doe ik dat eens.

Aankomend nestor, dat klinkt eigenlijk als iemand die er nog lang niet is, die nog een beetje moet oefenen. En dat ga ik dan vandaag ook maar doen, ondanks dat ik in 2014, toen jij het overnam van Jan Evenhuis, als zijn assistent hier wat mocht rondlopen. Dus ik heb al wat kunnen oefenen.

Maar vandaag is het toch wel een beetje serieuze zaak om hier te staan en jou op jouw verzoek hier te mogen toespreken. Beste Rosita, wie had ooit gedacht dat ik het stokje van jou als nestor van de raad zou overnemen? Ik niet. Ik heb er ook heel lang niet aan willen denken, want jou evenaren, dat kan niemand. Het is voor mij een heel grote eer om jou te mogen toespreken.

Rosita, ik weet niet of wat ik net gezegd heb, jou bekend voorkomt? Dat zijn de woorden die jij sprak toen jij van Jan Evenhuis het stokje overnam op 26 maart 2014. Maar ze zijn helemaal waar en ook helemaal vanuit mijn hart gesproken.

Toen ik politiek actief werd, bij een eerste commissie- en raadsvergadering zat, werd al gezegd dat ik goed moest kijken hoe jij dat deed. Dat was een goeie tip, want ondanks dat wij natuurlijk twee verschillende personen zijn van twee verschillende partijen, heb ik toch echt goed gekeken hoe jij raadslid bent. Verdiepen op de inhoud, goed weten waar je het over hebt en vervolgens nog eens heel goed vertellen in de raad wat je ervan vindt, namens de SP, is een kwaliteit waarmee we na al die jaren kunnen zeggen dat jij een raadslid bent om een voorbeeld aan te nemen. En om blij te zijn dat wij jou al die jaren in ons midden mochten hebben.

En dat is niet het enige om een voorbeeld aan te nemen, want naast al die politieke inhoud en een heel scherp debat, heb jij een tweede eigenschap waar jij een voorbeeld in bent. Als collega ben jij na afloop van vergaderingen gezellig en hartelijk in de omgang een probeer je ook daar dan de verbinding te zoeken. En af en toe ben je ook gewoon in voor iets gek. Ooit op Twitter gingen de jongste raadsleden samen eten en wij vonden toen, als de wat langer zittende raadsleden, als oudere raadsleden, dat wij ook eens iets moesten doen en we hebben een avond met een heel aantal mensen gezellig bij mij gegeten. Jij hebt de hele middag staan koken en we hebben toen een heel gezellige avond gehad.

Ik heb jou leren kennen als iemand die rechtdoorzee is, Rosita. Je neemt gewoon geen blad voor de mond. En in één vergadering tegelijkertijd, kun jij heel veel rollen vervullen. Namelijk de volgende: Je bent een souffleur. Als voorzitter van commissies een rol die je dan al gevraagd en ongevraagd vervult, en vooral dat laatste. En vooral af en toe ook heel hard. Maar ook zachtjes gebeurt het en dan kijken de voorzitters die hier zitten af en toe even met een schuin oogje. Je bent ook af en toe beleidsmedewerker, want jij weet van jouw onderwerpen alles. Je verdiept je tot in den treure, of via de ambtenaren, maar je weet gewoon hoe het is en hoe het klopt. En als het niet klopt, ga je dat ook laten zien. Maar dan klopt wat jij gezegd hebt. Als debater zien we jou en als iemand iets anders zegt dan eerder, kom jij meteen met een interruptie en zegt: toen en toen zei u dat en dat, dus wat u nu zegt, klopt niet. Ook een kwaliteit van jou. Af en toe zit je er ook als een wethouder. Het is net al even gepasseerd, maar soms geef je als een wethouder antwoord op een vraag of stelling die iemand poneert. Dat is wel een heel mooi spel, dat je daarin speelt. Natuurlijk als laatste en niet als minste: het raadslid dat gaat voor die stad en wil dat het ook beter gaat in die stad, met hart en ziel vanuit jouw partij, de SP.

Rosita, waar jij opgehouden bent, na het tijdperk Jan Evenhuis met allemaal babyfoto's en andere omstandigheden, houd ik nu op met het noemen van allerlei data in vergaderingen waarin jij een specifieke rol hebt gespeeld. Zou ik dat wel willen doen, dan had ik hier uren gestaan, want ja, die achttien jaar laten zich niet heel kort samenvatten. Daarom vind ik het veel belangrijker om hier te memoreren dat jij ongelooflijk veel voor die stad hebt betekend, dat je met een groot hart voor jouw partij, de SP, een heel groot hart voor de stad en voor al die Stadgers die het wat minder hebben, al die jaren actief bent geweest. Met een heel groot politiek hart voor de gemeenteraad en het belang van de democratie. Ik vond dan ook heel fijn om samen met jou nog een ingezonden stuk te mogen sturen aan het Dagblad van het Noorden en RTV Noord om vooral te gaan stemmen op 21 november. Heel fijn om dat samen met jou te mogen doen. En met een groot hart voor de collega's in de raad, ik kan ook wel zeggen: een groot hart richting college.

Ik heb een cadeau voor jou gekocht. Dit cadeau – ik dacht: wat gaan we kopen? – onderstreept jouw grote hart voor de stad. In de film Forrest Gump, voor wie hem gezien heeft, zegt de hoofdrolspeler: “Het leven is net een doos chocolaatjes. Je weet nooit hoe het smaakt.” Bij jou weten we eigenlijk altijd wel zeker hoe het gaat smaken. Pittig van de buitenkant, even doorkraken, maar zacht van binnen. Dus Rosita, het ga je goed. Ik heb voor jou vier harten chocolade gekocht. Achttien was wat te veel, voor elk jaar, dus vier jaar is symbolisch voor jouw inzet en voor jouw vier jaren als nestor. Dank je wel, Rosita.

(Applaus)

De VOORZITTER: Ik ben blij dat Rosita hier in ieder geval niet meer op wil antwoorden.

6. Afscheid wethouder Schroor

De VOORZITTER: Wij gaan, leden van de raad, afscheid nemen van Ton Schroor. Ton heeft vorige week zijn publieksafscheid gehad, zeg ik maar even. Dat gebeurde onder grote belangstelling van heel veel mensen die er kwamen. Ik zeg bij voorbaat maar even: hij heeft daar zijn cadeau gehad, dus dat hebben we achter de rug. Maar wat wel goed is om ook hier te vermelden, is dat Ton ons verlaat vanwege het feit dat hij zegt: ik heb nu zo lang in het gemeentebestuur gefunctioneerd, ik wil nu ook echt naar een andere toekomst. En dat kan ik mij ook voorstellen, als je zo lang wethouder bent geweest. En hij heeft een prachtige baan ervoor in de plaats gekregen. Ik heb al aan het begin, toen jij er nog niet was, gezegd dat ook wij daar trots op zijn en laat ik jou nogmaals feliciteren met die een mooie baan. Het is nog mooi getimed ook, want op 1 januari begint dat allemaal. Was de kennismaking een beetje leuk, net?

Wethouder SCHROOR: Ik heb een iPhone gekregen.

De VOORZITTER: Kijk! Zo gaat dat bij VNO-NCW. Ton heeft, mensen, veel functies gehad in al die jaren dat hij voor de gemeente heeft gewerkt in de politieke context. Hij is wethouder geweest, locoburgemeester, formateur, lijsttrekker, fractievoorzitter. Hij heeft in al die jaren een nadrukkelijk stempel gedrukt op het gemeentelijke beleid. Hij heeft in zijn wethouderschap de portefeuille Personeel en Organisatie gehad, Economische Zaken, Innovatie, Cultuur, Internationale Handelsbetrekkingen, Grote Markt Oostzijde, Arbeidsmarktbeleid, Onderwijs, Financiën, Zorg en Welzijn, enzovoort, enzovoorts, zou ik bijna zeggen. En als ik nou kijk naar die periode dat wij met elkaar in een college hebben gezeten, dan kan ik ook zeggen dat Ton een kracht was in het college. Ik zou bijna zeggen een stille kracht, maar dat is niet helemaal goed geformuleerd. Maar wel een soort eendimensionale manier van opereren, ook in het college, die soms even moet wennen, maar vaak ons precies brengt in de discussies, waar de zwakke elementen liggen waar we op moeten letten en waar precies de strategische uitdaging ligt. Dat is de kracht van Ton. Hij kan heel erg goed analyseren en weet ook precies waar de discussie een wending moet hebben om de gewenste richting uit te gaan.

Dat is in het college een kracht geweest waar wij ook vaak gebruik van hebben gemaakt. Hij laat zich ook niet leiden door standpunten of door het proberen met elkaar tot een standpunt te komen. Als Ton iets vindt, dan vindt hij iets. We hebben dat zelf hier natuurlijk in de raad ook gemerkt. In Groningen is het, zeker als het gaat om allerlei financiële onderwerpen, de gewoonte dat de portefeuillehouder Financiën over een breed scala van zaken antwoord geeft. Bij de begrotingbehandeling zie je dat met name terug. Daar zie je dat hij van alle markten thuis is, dat hij over alles iets weet, maar ook dat hij moeilijk van zijn stuk te brengen is. Dat is soms ongemakkelijk in het debat, maar in het algemeen levert dat een grotere kwaliteit op. Dat is een grote kwaliteit van hem, ook.

Er is ook veel om op terug te kijken en waarop hij kan bogen. Natuurlijk is het collegiaal bestuur, dat zeggen jullie raadsleden in de raad, maar dat zeggen wij in het college ook: er is nooit een wethouder die een individueel resultaat bereikt. Het is altijd een collegeresultaat. Maar tegelijkertijd zien we wel dat collegeleden op bepaalde onderwerpen een groot stempel drukken. Als het gaat om te proberen het weerstandsvermogen op peil te brengen, dat er een tijd geleden echt slecht voor stond, dan is het stempel van Ton daarop echt te merken. Als het gaat om de Nationale Onderwijsstad, die wij op enig moment geweest zijn, dan vindt dat plaats in zijn portefeuille. Als we het hebben over de uiteindelijke besteding van de rijkssubsidiëring, weliswaar in een nieuw jasje, van de bed-bad-broodaccommodatie, dan zit daar toch de stempel van Ton op. Als het gaat om de oprichting van de WIJ-organisatie en het proberen die WIJ-teams goed te laten functioneren, dan zit daar de stempel van Ton op. Wie had gedacht dat hij de portefeuille Zorg en Welzijn nog leuk zou vinden ook? En dat is de afgelopen jaren zeker gebeurd.

Het is dus niet alleen maar de financiële invalshoek van waaruit naar de gemeenten wordt gekeken. Het is vooral de ideologische basis die Ton heeft, die hij niet altijd laat merken, maar die er wel is, als het gaat om onderwijs en de zwakkeren in de samenleving, om daar de goede dingen voor te doen. Dat verdient respect van ons en ook dank voor de grote bijdrage die jij hebt geleverd aan het gemeentebestuur.

Wij weten dat je in de omgeving blijft. Je blijft ook belangrijk voor ons. Ja, nou moet je niet je schouders ophalen, want dat vind ik eigenlijk een verkeerd voorteken. Ja. We zijn de grootste economie van het noorden. Hij blijft voor zichzelf en voor het hele noorden op een zodanige manier de onderwerpen in lobbycontext naar Den Haag brengen en naar de regio, dat VNO-NCW daar een belangrijke rol in speelt. Dus wij hebben hoge verwachtingen over hoe jij die rol daar invult.

Ik dank je hartelijk namens ons allen voor alles wat je hebt gedaan. Ik ga niet herhalen wat wij vorige week met elkaar hebben uitgewisseld, tijdens de receptie. Het ga je zeer goed.

(Applaus)

De VOORZITTER: En degene die zojuist nog nestor was ...

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (voormalig nestor van de raad): Is dat nu tijdelijk en kort nog even weer.

De VOORZITTER: Spreekt je nu toe.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (voormalig nestor van de raad): Beste Ton, het is onmogelijk om in korte tijd alle hoogte- en dieptepunten van de afgelopen achtenhalf jaar te benoemen. Ik heb er eentje en je mag zo meteen stiekem aan mij vertellen, tijdens de borrel, of het nou achteraf bezien een hoogte- of een dieptepunt was.

Het is 11 november 2014. De dag van Sint Maarten en de dag dat heel Groningen en de rest van Nederland over jou heen viel. Want op die dag werd de website WIJ Groningen gelanceerd. Een website met heel veel tips voor ouderen, zieken, minima en daklozen. En ik kan het natuurlijk niet laten een paar tips die onder jouw politieke verantwoordelijkheid verschenen te noemen. "Als u te weinig verdient, kunt u proberen een betere baan te zoeken." "Als u een kruimeldief hebt, hoeft u waarschijnlijk wat minder vaak de stofzuiger te pakken." "Bent u slecht ter been? Misschien kunt u kijken welke winkels dichtbij zijn, dan hoeft u niet zo ver te lopen." Of: "Hebt u een drank- of drugsverslaving? Probeer hiermee te stoppen." De gemeentelijke tips leidden tot een stortvloed aan parodieën, zoals: "Als het regent, hoeft u de planten geen water te geven." "Rol dunnere sjekkies, dat scheelt een pakje per week." "Leng uw fles Hooghoudt aan het water. Zo hebt u meer drank, maar een minder grote kater." "Hebt u een bad? Gooi uw afwas erin, spoel het een keer per week uit met de doucheslang." "Als u niemand hebt om mee te praten, is het gehoorapparaat overbodig." Of, de laatste ... Parodie hè, een parodie: "Wees niet thuis met Sint Maarten. Dat scheelt u een zak snoep en de kinderen overgewicht." Je reageerde als een kat in het nauw en sloeg wild om je heen. Er waren immers nog 65 andere gemeenten die dergelijke tips voor inwoners hadden, waaronder Heerlen. Dus hop, RTV Noord belde direct naar het zuiden van het land en vroeg de wethouder aldaar om opheldering. Immers, Ton had gezegd: wat zit die SP nou te zeiken, in Heerlen hebben ze een SP-wethouder met dezelfde teksten. Maar die wethouder reageerde heel diplomatiek. "Wij kunnen niet overzien in hoeverre onze teksten vergelijkbaar zijn met die van Groningen." Maar ik vond er eentje die nooit in de handelingen opgenomen mag worden, maar die ik wel ga noemen. Ik citeer: "Wordt uw vagina niet vochtig genoeg, dan kunt u bij de drogist een glijmiddel kopen." Maar stoïcijns bleef Ton volhouden dat er niet zoveel mis was met de tips, want die tips waren immers goed bedoeld. En dat komt, Ton, omdat jij zo graag wilt winnen en jij gewend bent beter te scoren dan de rest.

Alleen maar willen winnen, geeft ook teleurstelling. Je moet je verlies ook kunnen nemen. Of, zoals je tegen jezelf zegt: "Ik ga even niet knokken." Maar wij als raad vragen ons hardop af op welke woensdagen jij dat ook echt tegen jezelf hebt gezegd. Want één ding staat als een paal boven water: je gestrekte been in de debatten heb je in de afgelopen jaren leren buigen, maar je bent altijd blijven staan voor je eigen overtuiging als het gaat om wat het beste voor deze stad is. Dank je wel daarvoor.

(Applaus)

De VOORZITTER: Eén opmerking: alles wat in deze vergadering wordt gezegd, komt in de handelingen. Het woord is aan Ton Schroor.

Wethouder SCHROOR: Ja, terwijl ik mijn iPadje even opstart, zit ik te bedenken of het nou een hoogte- of een dieptepunt was. Nee, ik denk dat het een hoogte- en een dieptepunt was. Ik voelde het als een enorm dieptepunt, kan ik je zeggen. Mijn woordvoerder was jarig die dag en die moest ik zelfs terugroepen, Arda, want dat liep de spuigaten uit. De NOS, alles kwam langs in een keer, om die tips. Dan moet je op een gegeven moment gaan nadenken: wat ga je doen? Gelijk alles terugnemen is ook een beetje zielig, dat moet je ook niet doen. Dus ik dacht: dan gaan we er maar voor staan. En wij hebben ook bijzonder hard gelachen om die tips in het college, kan ik u vertellen. Maar dat heb ik u tijdens de raad niet verteld. Maar ik heb toevallig, dat zei ik laatst nog tegen mijn medewerkers, dat interview met RTV Noord nog even teruggezien. En bij nader inzien was dat mijn allerbeste interview ever. Het was rustig, het was staan voor je zaak, het was een beetje meegaand, ik heb dat nooit meer beter gedaan dan toen bij die tips. Dus dat was dan misschien wel het hoogtepunt van mijn carrière.

Beste raad, collega's, vrienden en bodes van het stadhuis: de bodes in het bijzonder, aangezien ik een beetje op mijn donder had gekregen van Anette dat ik jullie vergeten was te noemen, vorige week

dinsdag. Ik hoop dat het bij dezen is rechtgezet en ik hoop dat de gebakjes daar gisteren ook een bijdrage aan hebben kunnen leveren. Heel veel dank. Mijn laatste woordvoering in deze raad, in de zaal, in dit stadhuis. ‘Jammer’, denken er een paar, en: ‘eindelijk’, denken er velen. Ikzelf vind het altijd leuk, dit onderdeel van mijn werk, dus ik ben er eens even voor gaan zitten. Dus u moet ook nog even blijven zitten. Dan zit je zo achter je iPad te schrijven en dan denk je: ja, waar zal ik eens beginnen? Bij al die eclatante successen van de afgelopen jaren? Nee, dat zijn er natuurlijk te veel om op te noemen. Nee, laat ik dan bij het begin beginnen. Maar dat is eigenlijk ook niet aan de orde, want dat heeft alweer in de krant gestaan, dat je binnenkomt als wethouder, vers en fris en dat staat er een bureau, kopje koffie, stapel papieren en zo, van: succes hè! Geen idee waar je moet beginnen. Dat hebben we ook al laten opschrijven, dus ook daar wil ik niet beginnen en judo, daar ga ik het zeker niet meer over hebben. We hebben trouwens dat potje op de mat, Jimmy, nog nooit gedaan. Dat zouden we echt doen. Dat was voor de pers misschien wel het mooiste plaatje van 2018 geweest, een D66-wethouder die samen met een SP-fractievoorzitter aan het knokken is.

Hoe typeer ik nou de afgelopen acht jaar en negen maanden hier in het stadhuis? Er zijn wel een paar overdenkingen wat serieuzer van aard, die ik met u wil delen, hierop terugkijkend. En ik doe dat aan de hand van drie onderwerpen. Relativering, impact en erfenis. Dan begin ik bij relativering. Vaak gebruiken we vanuit de politiek de metafoor van de glazen stolp. Iedereen ziet wat je doet. Alles is transparant. Op papier en in de werkelijkheid, in onze eigen werkelijkheid, klopt dat natuurlijk. Maar is dat ook echt zo? Dat is de vraag. Misschien zitten wij hier voor de inwoners van onze stad, dat mag ik nu nog zeggen, stad, wel in een donkere kelder, in een ondoorzichtige cocon, samen met elkaar belangrijk te doen, zonder dat de doorsnee inwoner daar kennis van neemt. Of misschien wel meer verontrustend: wil nemen. De verbouwing van de kelder naar het dak met een glazen koepel is prachtig, maar het kan natuurlijk op twee manieren worden uitgelegd. De eerste is transparantie. De tweede is: er gaat niets boven de raad van Groningen. En volgens sommigen van u, alleen God. Want daar zitten we dan. We halen onze legitimiteit eens in de vier jaar uit een moment van verkiezingen. Kijk, onze inwoners geven een signaal af. Dat klopt natuurlijk. Maar waarover geven ze dat signaal dan af? Er is niemand hier, schat ik zo in, die echt denkt dat het signaal, hier tijdens de verkiezingen afgegeven, voor meer dan 10% terug te leiden is naar de prestaties in de stad. Dat zeg ik niet omdat mijn clubje verloren heeft en GroenLinks heeft gewonnen. Ook in 2014, toen wij een gelijke overwinning boekten, was dat zo. Dat was het Pechtoldeffect. En dit is het Klavereffect. Sorry voor alle mensen die tegen weer in wind in de straten op gaan om eens per vier jaar mensen te overtuigen: het is de vraag of dat het beoogde effect heeft. Als de verkiezingen al een boodschap lokaal afgeven, zou je grosso modo kunnen zeggen dat de zittende coalitie in het aantal stemmen gewonnen heeft en dus mandaat heeft om door te gaan. En toch gebeurt dat niet en ik snap hoe die dingen werken, als geen ander.

Dit gegeven relativeert wel. Ons mandaat om hier te zitten is eigenlijk een landelijk mandaat. Daarom niet minder waard, maar het kent wel een andere uitleg, naar mijn overtuiging. Je wordt niet beloofd of misschien wel erger nog, gestraft voor je prestaties. En dus moet je de discussie hier, vind ik, over iets anders laten gaan dan of het meer naar rechts moet of meer liberaal of meer links of dat meer de invloed in de stad wordt vergroot. Dat zijn niet de discussies waar het lokaal, volgens mij, politiek primair over moet gaan. Zeg nou zelf: als je op een verjaardagsfeestje of tijdens een leuke buurtomloop een gloedvol betoog staat te houden waarom je meer wilt inbesteden, en subsidiëren in plaats van uitbesteden, en dat conform Europees recht eigenlijk een non-discussie is, omdat jurisprudentie al richting geeft, dan zit je waarschijnlijk binnen twee minuten in je eentje in een hoekje aan de sangria. Daar zitten onze inwoners niet op te wachten. Waar het wel om gaat, is dat onze inwoners, wanneer ze de gemeente nodig hebben, snel en adequaat antwoord krijgen, dat zaken goed en efficiënt geregeld worden en dat alles naar tevredenheid werkt en dat het veilig is in de stad. De meeste mensen beschouwen de gemeente als een zekerheidje. Ze verwachten dus ook allemaal dat het goed werkt. Niet minder, maar gewoon goed. En dus wordt het verhaal dat we zo’n geweldige publieke dienstverlening hebben, door de gemiddelde inwoner al snel beschouwd als: ja, dat hoort ook zo. Ik ben nog nooit op een verjaardagsfeestje geweest waar een kennis binnenkwam en vertelde in welke fantastische gemeente ze nu weer woonde qua publieke dienstverlening. Dat is nog nooit gebeurd.

Persoonlijk heb ik, qua relativeringsvermogen, ook genoeg geleerd. Vorige week heb ik al verteld hoe dat bij mij thuis gaat en ik zal dat kort herhalen. Als je begint als wethouder, kom je veel op televisie. OOG TV, een belangrijk medium voor ons, RTV Noord, en dan kwam ik thuis en dan ging ik naar binnen en dan zei ik tegen mijn vrouw: “We moeten even de televisie aanzetten, want ik ben op televisie.” Toen in die fase nog. Mijn vrouw zei altijd: “Oh ja, dat is goed” en dan zei ze tegen de kinderen: “Jongens, papa is op televisie, dat vindt hij heel belangrijk.” En dan gingen we zitten kijken. En dan zei mijn vrouw: “Kijk, nou nou, daar is papa. Belangrijk hè?” De kinderen vonden dat allemaal fantastisch en de hele

avond lang, bij elk programma, zowel De Wereld Draait Door als Pauw, als daar een beetje een kalige, dikkere man zat, zei mijn vrouw: “Goh, was je daar ook? Dat wist ik helemaal niet.” Nou, dat relativeert wel. Ik heb daarna nooit meer naar mijzelf gekeken op televisie.

Maar ook professioneel. Ik ga in januari beginnen in een in mijn ogen mooie baan bij VNO-NCW MKB Noord. Dit komt niet in hoofdzaak omdat ik wethouder ben geweest in deze mooie stad. Het is mooi voor de bestuurlijke ervaring. Het is goed voor het netwerk in de ingangen, en dat is denk ik ook heel belangrijk geweest, maar het simpele feit dat je wethouder bent geweest, zegt buiten onze kleine wereld weinig mensen iets. Met enige regelmaat heb ik de afgelopen periode gehoord: “Goh leuk, wethouder! Is dat een fulltime job?” Of de opmerking: “Wat doet de wethouder eigenlijk? Je hebt toch allerlei mensen die het echte werk doen? Jullie zijn toch alleen maar voor het sturen op politieke hoofdlijnen?” Een aantal wethouders zal zeggen: dat klopt. Er zijn ten slotte 385 gemeenten met gemiddeld 4 wethouders per jaar en dat ververst zich na elke 4 jaar weer, dus er zijn ongeveer 1540 wethouders in Nederland die allemaal dezelfde titel hebben, hetgeen per 4 jaar ververst wordt. Dus die titel doet het niet. Wat maakt het wethouderschap, en dat is ook een beetje richting mijn opvolging, dan wel betekenisvol?

Dan kom ik bij de term impact. Impact, volgens de dikke Van Dale, is uitwerking, invloed en effect. En dat is waar we, naar mijn stellige overtuiging, permanent naar op zoek moeten. Dat is ook mijn boodschap aan mijn opvolgers, van wie gelukkig een aantal hier in de zaal zit of achter de tafels. Het begint altijd bij de vraag, wat mij betreft: wat willen we bereiken en voor wie? Bij voorkeur samen met onze inwoners. Niet eerst de systeemdiscussies, nee: wat hebben de inwoners van onze stad nou nodig? Dan is er altijd de toets te doen: is er al iets wat op die manier functioneert? If it ain't broken, don't fix it. Want anders heb je gewoon een waste of money. Dus waar worden de zaken beter van dan het nu is? En dan is de vraag uiterst relevant: wanneer moet ik het doen? Niet altijd meteen op het moment dat je het bedenkt. Vervolgens de vraag: hoe creëren we draagvlak voor, tijdens en achteraf het project? En dan de vraag: met wie, hoe en op welke manier gaan we dit samen realiseren?

Dan pas de vraag stellen: hoe gaan we het betalen? Het klinkt misschien een beetje gek, als wethouder van Financiën, maar als je deze stappen goed doorloopt, heb je namelijk altijd een aanpak waar je geen spijt van krijgt, die relevant is, die nog niet volstaat of iets voldoet niet. En dus is financiering dan uiteindelijk techniek. Dus als wij deze volgorde ‘wat, waarom, wanneer, wie en waarmee’ anders hadden doorlopen, hadden wij nu, naar mijn stellige overtuiging, geen elf WIJ-teams gehad. We hadden ook geen GON gehad. Nou, dat was volgens sommigen niet helemaal het probleem. Dat hadden we niet gehad. We hadden ook geen Forum gehad, we hadden geen Stadadviseert gehad, er was geen kinderopvang voor twee dagen in de week geweest en innovaties zoals De Opstap, Odensehuis, de hulp-Express Beijum, de BBB, zo meteen LVV, was niet duurzaam tot stand gekomen. Dat heeft echt met die volgorde der dingen te maken.

Dan tot slot, dames en heren, de erfenis. Wat een vaste regel is, voor alle opvolgende wethouders en raadsleden, is natuurlijk dat je de komende vier jaar zit met de erfenis van alle jaren openbaar bestuur daarvoor. Het bijsturen van dit schip gaat heel erg langzaam. Het vergt doorzettingsvermogen, uithoudingsvermogen en soms ook destructief vermogen. Door de muur heen is soms belangrijk. En ik kan mij nog goed herinneren dat ik namens het college het bordje DIA, Dienst Informatie en Administratie van de muur mocht schroeven. Het kan dus wel. Maar waar u rekening mee moet houden en ook richting de opvolgers, is dat u het eerste jaar ongeveer 95% werk van uw voorgangers moet gaan managen. Het tweede jaar 85%, het derde jaar 75% en het vierde jaar, dat hebt u niet. Dus structurele verandering, ter relativering, duurt vaak lang en vier jaar is eigenlijk te kort.

Tsja, en dan de nabije toekomst. Ze zeggen altijd: een oud-wethouder bemoeit zich in principe niet met het beleid van zijn opvolgers. Tenzij hij natuurlijk bij een belangenorganisatie gaat werken, zoals de Nederlandse werkgeversvereniging. Ik ga u nauwlettend in de gaten houden en uw beleid ten aanzien van onze ondernemers volgen. Ik zal vooral kijken waar we samen kunnen werken aan een duurzame toekomst, maar ook kritisch zijn als u het goede ondernemersklimaat aantast of de lasten onevenredig verdeelt. En vergeet niet: I have friends in high places. En ik doel hier natuurlijk op de Vondelflat. Als ik Gekke Gerrit van 95 of Dolle Dries van 68 of Ruige Ria van 75 een seintje geef, pas dan maar op, hier in de raadzaal.

Misschien denkt u: nou Ton, al die beschouwingen, dat is een beetje somber. En ik kan u zeggen: dat is niet aan de orde. Ik sta hier als een zeer dankbaar en optimistisch bestuurder van onze prachtige stad. Ik heb hier de afgelopen bijna negen jaar ongelooflijk veel geleerd, kunnen doen, kunnen bijsturen en naar mijn overtuiging kunnen bijdragen aan het welzijn van de stad en onze inwoners. Dat stemt tevreden, maar ook nederig. Dat had namelijk nooit gekund zonder de steun van het college, al een paar keer gememoreerd, uiteraard zonder de steun van uw raad en met de waanzinnig goede medewerkers, van wie hier een aantal in de zaal zit. Ik kan alleen maar benadrukken hoe belangrijk het collectief is in het

behalen van successen. Ik heb altijd zelf gewerkt met het geven van ruimte en vertrouwen aan medewerkers, maar altijd met een duidelijk doel voor ogen en echt mensen, ik ben daar in de afgelopen tien, twintig jaar, nooit in teleurgesteld. Misschien wel eens op een deelgebied, maar nooit in het uiteindelijke resultaat. ‘Geef verantwoordelijkheid, ontvang de kwaliteit’, dat is het adagium dat bij een professionele organisatie altijd opgaat. En die hebben wij hier. Ik dank u daarvoor. Mijn dankwoord aan iedereen individueel is de afgelopen dagen en ook de komende dagen menigmaal uitgesproken, dus dat doe ik nu niet meer. Ik besluit met de laatste zin uit mijn speech van vorige week: de stad is niet meer de stad, maar wordt gemeente. De wethouder is niet meer wethouder, maar wordt Ton. Het ga u allen goed. Het was een eer en genoegen, het is nu aan u. Dank u wel.

(Applaus)

7. Afsluiting door de burgemeester

De VOORZITTER: Er staat boven een hapje en drankje. Ik wens u een goede kerst en een rustig begin van het nieuwe jaar. Ik dank u. De vergadering is gesloten.

(Sluiting 18.34 uur)